

UNIVERZITA KARLOVA V PRAZE

FAKULTA SOCIÁLNÍCH VĚD

Institut komunikačních studií a žurnalistiky

Aneta Peychlová

**Analýza vybraných rozhodnutí Evropského
soudu pro lidská práva v oblasti médií**

Bakalářská práce

Praha 2017

Autor práce: **Aneta Psychlová**

Vedoucí práce: **Mgr. Peter Hanák**

Rok obhajoby: 2017

Bibliografický záznam

PEYCHLOVÁ, Aneta. *Analýza vybraných rozhodnutí Evropského soudu pro lidská práva v oblasti médií*. Praha, 2017. 50 s. Bakalářská práce (Bc.) Univerzita Karlova, Fakulta sociálních věd, Institut komunikačních studií a žurnalistiky. Katedra mediálních studií. Vedoucí diplomové práce Mgr. Peter Hanák.

Abstrakt

Bakalářská práce si klade za cíl analyzovat vybraná rozhodnutí Evropského soudu pro lidská práva v oblasti médií, a to ze tří různých oblastí. První dvě kapitoly tvoří teoretický úvod do fungování Evropského soudu pro lidská práva a do mediálních systémů. Další tři praktické kapitoly se věnují jednotlivým analýzám rozsudků. V první praktické kapitole se nachází analýza rozhodnutí týkající se zveřejňování „tajných“ či „důvěrných“ dokumentů, ve druhé analýza rozhodnutí o ochraně osobnosti a ve třetí analýza rozhodnutí v oblasti „nových médií“. Poslední praktická kapitola se týká výzkumu o vlivu judikatury Evropského soudu pro lidská práva na praxi českých médií, což je také otázka na kterou se celá práce snaží nalézt odpověď.

Abstract

This thesis aims to analyze recent decisions made by the European Court of Human Rights on the topic of media in cases from three different areas. The first two chapters of this thesis are formed by the theoretical introduction to the functioning of the European Court of Human Rights and to different media systems. The next three practical chapters pursue the analysis of the different decisions. The first of these contains the analysis of decisions concerning the publication of „secret“ or „confidential“ documents, the second the analysis of decisions on the protection of personal rights and the third the analysis of decisions concerning „new media“. The last practical chapter contains the research made on the topic of the influence the legislation of the European Court of Human Rights has had on Czech media, which is also the question this thesis aims to answer.

Klíčová slova

Evropský soud pro lidská práva, média, mediální systém, základní lidská práva, svoboda projevu, nová média, ochrana osobnosti

Keywords

European Court for Human Rights, media, media system, fundamental human rights, freedom of speech, new media, protection of personal rights

Rozsah práce: 85 540 znaků

Prohlášení

1. Prohlašuji, že jsem předkládanou práci zpracovala samostatně a použila jen uvedené prameny a literaturu.
2. Prohlašuji, že práce nebyla využita k získání jiného titulu.
3. Souhlasím s tím, aby práce byla zpřístupněna pro studijní a výzkumné účely.

V Praze dne 18. 5. 2017

Aneta Psychlová

Poděkování

Děkuji vedoucímu bakalářské práce, Mgr. Petrovi Hanákovi, za jeho podnětné připomínky a cenné rady, které obohatily obsah této práce.

Institut komunikačních studií a žurnalistiky FSV UK
Teze BAKALÁŘSKÉ diplomové práce

TUTO ČÁST VYPLŇUJE STUDENT/KA:

Příjmení a jméno diplomantky/diplomanta:

Aneta Psychlová

Razítko podatelny:

Imatrikulační ročník diplomantky/diplomanta:

2014

E-mail diplomantky/diplomanta:

aneta.psychlova@gmail.com

Studijní obor/forma studia:

Mediální a komunikační studia/kombinovaná

Předpokládaný název práce v češtině:

Analýza vybraných rozhodnutí Evropského soudu pro lidská práva v oblasti médií

Předpokládaný název práce v angličtině:

Analysis of decisions made by the European Court of Human Rights in cases on the topic of media

Předpokládaný termín dokončení (semestr, akademický rok – vzor: *ZS 2012/2013*):

(diplomovou práci je možné odevzdat nejdříve po dvou semestrech od schválení tezí)

LS 2016/2017

Základní charakteristika tématu a předpokládaný cíl práce (max. 1000 znaků):

Hlavním cílem této bakalářské práce je vybrat rozhodnutí Evropského soudu pro lidská práva důležité pro média a analýzou jejich obsahu vysvětlit také jejich vliv na fungování evropských médií a to jak z pohledu tvůrce mediálního obsahu, tak z pohledu subjektů, kteří se právě v mediálním obsahu vyskytují (např. veřejně činné osoby). Hlavním tématem tak bude konflikt mezi svobodou projevu a ochranou osobnosti, kterým se Evropský soud pro lidská práva často zabývá. Mezi dalšími tématy se objeví také otázka zveřejňování tajných dokumentů či některé problémy médií na internetu, kterými se Evropský soud pro lidská práva zabýval.

Předpokládaná struktura práce (rozdělení do jednotlivých kapitol a podkapitol se stručnou charakteristikou jejich obsahu):

1. Evropský soud pro lidská práva
Stručná charakteristika tohoto orgánu, jeho zařazení a pravomoci v rámci Evropské unie – zvláště pak v oblasti médií.
2. Evropská právní úprava v oblasti médií
Orientace v současné právní úpravě evropských médií.
3. Analýza rozhodnutí ESLP – svoboda projevu novinářů vs. Ochrana osobnosti
Rozbor vybraných rozhodnutí Evropského soudu pro lidská práva v oblasti médií týkajících se úpravy svobody projevu novinářů (a jiných tvůrců mediálního obsahu a ochrany osobnosti. Poukázání na konflikt mezi touto ochranou a svobodou projevu v některých případech.
4. Analýza rozhodnutí ESLP – zveřejňování tajných dokumentů
Rozbor vybraných rozhodnutí Evropského soudu pro lidská práva v oblasti médií týkajících se především zveřejňování tajných dokumentů a jejich ochrany.
5. Analýza rozhodnutí ESLP – média na internetu a nenávistné projevy

Rozbor vybraných rozhodnutí Evropského soudu pro lidská práva v oblasti médií na téma problémů médií na internetu a nenávistných projevů.

Vymezení zpracovávaného materiálu (např. konkrétní titul periodika a období jeho analýzy):

Vybraná rozhodnutí ESLP v oblasti médií v časově neomezeném období

Postup (technika) při zpracování materiálu:

Materiál bude zpracováván následovně - nejprve je třeba identifikovat stěžejní rozhodnutí Evropského soudu pro lidská práva v oblasti médií, tedy takových rozhodnutí, které významně ovlivnili či ovlivňují způsob fungování médií a práci jejich tvůrců. Po identifikaci těchto rozhodnutí bude nutné jejich vliv na evropská média vysvětlit, porovnat a jejich syntézou vytvořit práci. Práce bude obsahovat citace nejdůležitějších výroků soudu a pokusí se naznačit, v čem mohou ovlivnit práci novinářů a médií.

Základní literatura (nejméně 5 nejdůležitějších titulů k tématu a způsobu jeho zpracování; u všech titulů je nutné uvést stručnou anotaci na 2-5 řádků):

CIHELKOVÁ E.; JAKŠ J. A KOL. Evropská integrace – Evropská unie. Praha, 2004.

- *Literatura poskytující základní orientaci ve fungování Evropské unie a jejích orgánů, a vymezuje tak i oblast působení Evropského soudu pro lidská práva. Dále je zde rozebrána také integrace členských zemí.*

CRAIG, P.; BURCA, G. *EU Law: Texts, Cases, and Materials*. Oxford. 2008.

- *Zahraniční literatura pokrývající téma evropského práva a jeho aplikace v konkrétních případech publikována oxfordskou univerzitou.*

ADDO, M. K. *Freedom of expression and the Criticism of Judges : A Comparative Study of European Legal Standards*. Dartmouth. 2000.

- *Zahraniční literatura zabývající se problematickým tématem svobody projevu právě v rámci evropského práva. Jedná se o komparativní studii.*

BARTOŇ M. *Svoboda projevu: principy, meze, garance*. Praha, 2010.

- *Literatura rozebírající svobodu projevu a její jednotlivé aspekty. Kromě základního vymezení pokrývá také její garance. Jedná se o dílo úzce zaměřené pouze na toto téma.*

JÄGER, P.; MOLEK, P. *Svoboda projevu: demokracie, rovnost a svoboda slova*. Praha, 2007.

- *Literatura věnující se taktéž svobodě projevu, jakožto jedním ze základních pilířů moderního demokratického státu. Pojem svobody projevu je zde spojován také s dalšími zásadami, jako je rovnost.*

BERGER, V. *Judikatura Evropského soudu pro lidská práva*. Praha. 2003.

- *Soubor judikatury Evropského soudu pro lidská práva v češtině. Obsahuje základní informace nutné pro analýzu jednotlivých rozhodnutí*

European Court of Human Rights. *HUDOC*. [online]

- *Elektronický systém rozhodnutí Evropského soudu pro lidská práva, ve kterém je možné vyhledat jednotlivé případy.*

Diplomové práce k tématu (seznam bakalářských, magisterských a doktorských prací, které byly k tématu obhájeny na UK, případně dalších oborově blízkých fakultách či vysokých školách za posledních pět let)

Martin Lopour: *Svoboda projevu novinářů podle evropské úmluvy o lidských právech a judikatury ESLP* (2009, PF UK)

Lucie Málková: *Svoboda projevu versus pravicový extremismus v judikatuře ESLP* (2010, FSV UK)

Tereza Vondráková: *Mediální politika Rady Evropy ve vztahu k novým médiím* (2012, FSV UK)

Juraj Kozic: *Ochrana osobnosti v médiích s přihlédnutím k judikatuře* (2012, PF UK)

Tereza Dočekalová: *Human Rights, European Union and the Constitutional Discourse* (2013, PF UK)

Eliška Holubová: *Mediální svoboda projevu versus právo veřejných osob na soukromí* (2013, PF UK)

Eliška Sýkorová: *Svoboda umělecké tvorby a svoboda projevu v kontextu evropské ochrany lidských práv* (2014, PF UK)

Jakub Wasilewski: *Ochrana svobody slova Evropským soudem pro lidská práva* (2014, PF UK)

Veronika Kovářová: *Limity svobody projevu ve světle judikatury Evropského soudu pro lidská práva* (2015,

PF UK)

Jana Trkovská: *Analýza vybraných rozhodnutí Ústavního soudu ČR v oblasti médií* (2015, FSV UK)

Datum / Podpis studenta/ky

23.5.2016

.....

Obsah

ÚVOD.....	2
1. EVROPSKÝ SOUD PRO LIDSKÁ PRÁVA	4
1.1 <i>Charakteristika orgánu.....</i>	4
1.2 <i>Rozhodnutí ESLP v oblasti médií ve vztahu k ČR.....</i>	5
2. MEDIÁLNÍ SYSTÉMY.....	7
3. ANALÝZA ROZHODNUTÍ ESLP O ZVEŘEJŇOVÁNÍ „TAJNÝCH“ ČI „DŮVĚRNÝCH“ DOKUMENTŮ.....	12
4. ANALÝZA ROZHODNUTÍ ESLP O OCHRANĚ OSOBNOSTI.....	24
5. ANALÝZA ROZHODNUTÍ ESLP V OBLASTI NOVÝCH MÉDIÍ.....	31
6. VÝZKUM: VLIV ROZSUDKŮ ESLP NA ČESKÁ MÉDIA	40
6.1. METODIKA.....	40
6.2. VÝSLEDKY.....	41
ZÁVĚR	46
SUMMARY	47
POUŽITÁ LITERATURA.....	48

Úvod

Ke vzniku jakýchkoli rozhodnutí Evropského soudu pro lidská práva v oblasti médií je zapotřebí dvou základních předpokladů. Prvním z nich je neshoda mezi mediální praxí a právní úpravou fungování médií, či její aplikací, v jednom ze států Rady Evropy. Tato situace sama o sobě však žádný soudní přezkum nezaručuje - k tomuto je nutné, aby jedna ze stran sporu podala žalobu. Pokud se tak stane, sjednává nápravu moc soudní, a to nejprve na úrovni vnitrostátní a poté, v daleko menším počtu případů, i na úrovni evropské, pokud má jedna ze stran pocit, že jsou porušována práva zaručená Evropskou úmluvou o lidských právech, a opět podá žalobu. K porušování práv chráněných Úmluvou může docházet z různých důvodů, jako je například neshoda ohledně aplikace konkrétního článku Úmluvy, absence implementace článků Úmluvy do vnitrostátního práva či režim státu Rady Evropy neshodující se s demokratickými principy Úmluvy. V případě, že se spor dostane až před Evropský soud pro lidská práva, je tento poslední instancí, jejíž rozhodnutí je finální a závazné. Evropský soud pro lidská práva je proto nejvyšší autoritou a jeho rozhodnutí jsou považována za důležitou judikaturu i pro budoucí spory na mezinárodní, ale i státní úrovni.

Hlavním důvodem, proč jsem si pro svou bakalářskou práci vybrala téma *Analýza vybraných rozhodnutí Evropského soudu pro lidská práva v oblasti médií*, je to, že kombinuje dva obory, které studuji a to mediální studia a právo. Dalším pozitivem je také fakt, že tato kombinace se dále váže na problematiku základních lidských práv a svobod, o kterou se zajímám i mimo studium. Hlavním cílem této práce je prostřednictvím analýz rozhodnutí Evropského soudu pro lidská práva zjistit, zda tato judikatura ovlivňuje český mediální prostor a případně jakým způsobem.

Co se týče metod práce, je nutné především vybrat taková rozhodnutí, která jsou v této oblasti aktuální, ale zároveň stěžejní, ne-li přímo přelomová, a mají proto vysoký potenciál média ovlivňovat už v jejich nejzákladnějším fungování. Dále se bude jednat o jejich analýzu, jejíž součástí je i určení jejich nejvýznamnějších částí pro česká média, a dále jejich syntézu a komparaci.

Vzhledem k množství žádostí, u kterých Evropský soud pro lidská práva každoročně dospěje k rozhodnutí (v roce 2016 bylo takových žádostí 1 926¹), bylo nutné pro tuto práci vybrat jen několik z nich, které mohou reprezentovat aktuální stav

judikatury týkající se médií. Šest hlavních rozhodnutí jsem dále rozdělila do tří oblastí. První z nich tvoří rozhodnutí o zveřejňování „tajných“ či „důvěrných“ dokumentů – v tomto případě žádost k Evropskému soudu pro lidská práva podávají většinou redaktoři, kteří daný dokument či informace zveřejní a vnitrostátní soud jim za toto udělí pokutu. Žadatelé se tak, stejně jako ve většině případů o médiích, opírají o porušení článku 10 Úmluvy o svobodě projevu. Druhou oblastí jsou spory, v nichž si jedna ze stran stěžuje také na porušení svobody projevu, druhá však kontruje porušením jiného základního práva, jako je například právo na respektování soukromého a rodinného života (článek 8 Úmluvy) či zákaz diskriminace (článek 14 Úmluvy). V takovém případě je Evropský soud pro lidská práva nucen zvážit, kterému z těchto práv dává v daném kontextu přednost.² Poslední, avšak pravděpodobně nejaktuálnější oblastí, je judikatura zabývající se tematikou nových médií, která je vzhledem ke stále postupujícímu technologickému vývoji pro soudy všech úrovní zcela nová a nutí soudce rozhodovat ve zcela bezprecedentních případech.

Oproti původním tezím došlo v práci k drobným změnám, jako například zahrnutí tématu evropské právní úpravy v oblasti médií v první kapitole o Evropském soudu pro lidská práva a namísto toho vytvoření druhé teoretické kapitoly o mediálních systémech, což je téma, které jsem v tezích zcela opomenula, ačkoliv je pro pochopení celé problematiky také zcela zásadní. Kromě toho došlo k mírným změnám v pořadí jednotlivých kapitol o analyzovaných rozsudcích, a to čistě z důvodu snazší tématické návaznosti. Poslední kapitola věnující se analýzám rozsudků byla navíc přejmenována na „Analýza rozhodnutí ESLP v oblasti nových médií“, jelikož se netýká pouze nenávisťných projevů a tento název ji proto lépe vystihuje. Největší odchylkou od tezí je poslední kapitola o výzkumu vlivu judikatury ESLP na česká média – tento nápad vznikl na popud vedoucího práce v době, kdy práce již vznikala, a bylo patrné, že by byl takovýto vstup týkající se české mediální praxe vhodný pro získání lepšího povědomí o vnímání judikatury ESLP v tomto prostředí.

¹ Analysis of statistics 2016. [online]. s. 5. [cit. 31.03.2017]. Dostupné z: http://www.echr.coe.int/Documents/Stats_analysis_2016_ENG.pdf

² KMEC, Jiří; KOSAŘ, David; KRATOCHVÍL, Jan; BOBEK, Michal. *Evropská úmluva o lidských právech*. Praha: C. H. Beck, 2012.

1. Evropský soud pro lidská práva

Analýza rozhodnutí Evropského soudu pro lidská práva není možná bez porozumění vzniku a fungování tohoto významného mezinárodního soudu v oblasti ochrany základních osobních a politických práv, jejichž ochrana úzce souvisí se svobodou médií. Z tohoto důvodu se tomuto orgánu Rady Evropy věnuje první teoretická část této práce.

1.1 Charakteristika orgánu

Rada Evropy, díky které vznikl Evropský soud pro lidská práva, stejně jako celý systém ochrany lidských práv v členských státech Rady Evropy, byla založena roku 1949. V té době byly jejími členy západoevropské státy, jejichž politický systém byl demokratický a pluralitní. Postupem času byly mezi členy přijaty také další státy ze střední a východní Evropy. Za „otce“ Rady Evropy je považován Winston Churchill, díky jeho snaze o německo-francouzské smíření po druhé světové válce, která vyvrcholila v roce 1948 na konferenci v Haagu, kde započaly práce na vytvoření Rady Evropy.³ O rok později byl podepsán Statut Rady Evropy, dokument pro její vznik zcela zásadní, který stanovil základní cíle organizace jako je užší sjednocení Evropy a prosazování demokratických principů, systému právního státu neboli vládu práva a v neposlední řadě také lidská práva, jejichž základem je osobní a politická svoboda každého občana.⁴ Statut dále stanovil jako sídlo soudu město Štrasburk, které bylo v minulosti předmětem sporů mezi Německem a Francií a jeho zvolení tak symbolizovalo počátek sjednocení.⁵ Ochrana lidských práv v rámci Rady Evropy stojí na dvou základních smlouvách – Evropské úmluvě o ochraně lidských práv a základních svobod přijaté roku 1950 a Evropské sociální chartě přijaté roku 1961.

Evropský soud pro lidská práva byl Radou Evropy ustanoven roku 1959, jako mezinárodní soud zabývající se žádostmi států, neziskových organizací, společností, skupin jednotlivců či jednotlivců ohledně porušování osobních a politických práv

³ BOOTHBY, Robert. *The Future of the Council of Europe*. International Affairs (Royal Institute of International Affairs) [online]. s. 331. [cit. 29.03.2017]. Dostupné z: <http://www.jstor.org/stable/2607418>.

⁴ BARTOŇ, Michal. *Svoboda projevu: principy, garance, meze*. Praha: Leges, 2010. s. 32.

⁵ Centre Virtuel de la Connaissance sur l'Europe [online]. *The origins of the Council of Europe*. Luxemburg. [cit. 26.1.2016]. Dostupný z: <http://www.cvce.eu/en/education/unit-content/-/unit/026961fe-0d57-4314-a40a-a4ac066a1801/13839cdf-3e7e-4985-995f-2b6d9b534633>

zaručených Úmluvou.⁶ Jeho rozhodnutí jsou závazná a během více než padesátiletého působení vedla již k mnoha úpravám vnitrostátního práva v členských státech Rady Evropy.

V současné době je počet soudců u ESLP stejný jako počet členských států – tedy 47.⁷ Soudce volí Parlamentní shromáždění Rady Evropy (vždy ze tří kandidátů navržených za každý stát) na dobu devíti let, bez možnosti znovuzvolení. Spory jsou řešeny ve čtyřech hlavních „útvarech“ ve dvou hlavních fázích projednávání případu, jimiž jsou přípustnost a podstata sporu. O zjevné nepřipustnosti rozhoduje samosoudce (pokud soudce rozhoduje sám, nesmí se jednat o případ z jeho vlastního státu⁸), proti jehož rozhodnutí se nelze odvolat. O přípustnosti a podstatě případů, které jsou dostatečně pokryté judikaturou ESLP, může rozhodnout tříčlenný Výbor jednohlasně či sedmičlenný Senát prostou většinou. Ve výjimečných případech může být případ také postoupen sedmnáctičlennému Velkému senátu. Velký senát se zabývá případy, které mu Výbory či Senáty samy postoupí, nebo u kterých Výbor či Senát došel k rozhodnutí, ale žadatel či vláda jeho státu se proti tomuto rozhodnutí do tří měsíců odvolali. Pokud k odvolání nedojde, je rozsudek po třech měsících definitivní, pokud k odvolání naopak dojde, rozhodne v případě Velký senát, proti jehož rozhodnutí se již nelze odvolat.⁹

1.2 Rozhodnutí ESLP v oblasti médií ve vztahu k ČR

Vzhledem k tomu, že proti finálnímu rozhodnutí Evropského soudu pro lidská práva se již nelze odvolat, představuje v této oblasti opravdu nejvyšší autoritu, která má často přímý vliv na judikaturu soudů členských států Rady Evropy. Odkazy na nejvýznamnější rozhodnutí ESLP tak lze najít i v české judikatuře.

Mezi prvními rozhodnutími týkajícími se svobody projevu se jedná například o případ *Handyside* proti Spojenému Království, ve kterém ESLP rozhodl, že „konfiskace“ knihy pro mládež, která obsahovala kapitoly o tématech sexuálního charakteru, není porušením svobody projevu. V tomto rozhodnutí ESLP také definoval dodnes užívaný princip týkající se svobody projevu, který zní: „svoboda projevu [...] se vztahuje nejen na „informace“ nebo „myšlenky“, které jsou přijaty příznivě nebo

⁶ The ECHR in 50 questions. [online]. s. 4. [cit. 29.03.2017]. Dostupné z: http://www.echr.coe.int/Documents/50Questions_ENG.pdf

⁷ Tamtéž.

⁸ Tamtéž.

⁹ The ECHR in facts and figures. [online]. s. 9. [cit. 28.03.2017]. Dostupné z: http://www.echr.coe.int/Documents/Facts_Figures_2016_ENG.pdf

považovány za neškodné či lhostejné, ale také na ty, které urážejí, šokují či narušují stát nebo jakýkoliv jiný sektor populace“.¹⁰ Rozsudek případu Handyside proti Spojenému Království se stal tak významným pro další rozhodování ESLP i vnitrostátních soudů, že jej můžeme dodnes pravidelně nalézt judikatuře Ústavního soudu¹¹ i soudů obecných jako je Městského soudu v Praze.¹²

Dále se jedná o rozhodnutí v případě Goodwin proti Spojenému Království, které se týká zveřejňování „tajných“ či „důvěrných“ dokumentů.¹³ Toto rozhodnutí použil český Ústavní soud ve své judikatuře i zcela nedávno v dubnu roku 2016, kde zdůraznil, že dle ESLP je ochrana novinářských zdrojů významná pro uchování „hlídací“ role médií ve společnosti.¹⁴ Dále můžeme mimo jiné v české judikatuře nalézt také rozhodnutí Lingens proti Rakousku, podle kterého je trestání novináře, který ve svých článcích kritizoval politika ve veřejném zájmu, porušením svobody projevu,¹⁵ a který byl Ústavním soudem naposledy citován v roce 2015.¹⁶

ESLP tak má přímý vliv na česká média skrze svá konečná rozhodnutí v oblasti médií i nepřímý vliv na česká média skrze českou judikaturu, která se v této oblasti často rozhodnutími ESLP řídí. Je však otázkou, zda má také přímý vliv na mediální praxi, což by znamenalo, že redaktoři všech forem médií mají o rozhodnutích ESLP povědomí a řídí se jimi při výkonu své profese - například díky nim ví, jaké jsou hranice toho, co si ve svých článcích mohou dovolit napsat.

¹⁰ Handyside proti Spojenému království, rozsudek pléna ESLP ze dne 7.12.1976, stížnost č. 5493/72

¹¹ Nález Ústavního soudu ze dne 11. dubna 2017, sp. zn. IV.ÚS 2609/16

¹² Rozsudek Městského soudu v Praze ze dne 16.3.2017, čj. 6 A 82/2016 – 104

¹³ Christine Goodwin proti Spojenému království, rozsudek ESLP ze dne 11.6.2002, stížnost č. 28957/95

¹⁴ Nález Ústavního soudu ze dne 26. dubna 2016, sp. zn. III.ÚS 3457/14

¹⁵ Lingens proti Rakousku, rozsudek pléna ESLP ze dne 8.7.1986, stížnost č. 9815/82

¹⁶ Nález Ústavního soudu ze dne 23. června 2015, sp. zn. II.ÚS 577/13

2. Mediální systémy

Každý stát Rady Evropy disponuje odlišným mediálním systémem, který vznikl na základě specifického historického vývoje sfér jako je politika, kultura či právní systém, a je na těchto sférách i nadále závislý. Pro zkoumání závislosti právního a mediálního systému je důležitá především oblast lidských práv, konkrétně práva na svobodu projevu, které je pro média zdaleka nejdůležitější. První odlišností mediálních systémů tak bývá, zda se vyskytují ve státě, který je demokratický a tudíž garantuje dodržování těchto lidských práv, či nikoli.

Vzhledem k tomu, že členy Rady Evropy jsou státy zaujímající různé pozice na tomto „spektu demokratičnosti“, znamená toto rozdělení, že nejzákladnějším aspektem ovlivňujícím formu mediálního systému je samotný konkrétní stát, jelikož „Stát hraje v každé společnosti důležitou roli při formování mediálního systému.“¹⁷ a státní nebo veřejná moc (společně se sociálními institucemi) funguje jako tzv. „agent preference“¹⁸, který určuje standardy a pravidla médií. Mediální systém je daným státem regulován například prostřednictvím legislativy či finančně, míra těchto zásahů však opět závisí na politické situaci státu.

Evropský soud pro lidská práva má za hlavní cíl chránit dodržování lidských práv v členských státech, a to i v těch, jejichž politický systém všechny demokratické hodnoty nenaplnuje. Evropský soud sám mnohokrát zdůraznil potřebnost médií ve společnosti, především pak naplnění jejich role „hlídacího psa“.¹⁹ Tato myšlenka je dále rozvedena v knize Zpravodajství - „média nejsou běžným typem podnikání“ a „zastávají ve společnosti specifickou funkci, mohou být společnosti v nějakém smyslu „užitečná“, je tedy v zájmu společnosti, aby fungovala směrem k naplnění této užitečnosti“, a dále „Tato užitečnost médií se proto může chápat jako součást veřejného zájmu a nejčastěji je vnímána jako schopnost médií podporovat „správné“ fungování společnosti, jejíž je součástí.“²⁰

Ve státech s dlouhodobější demokratickou tradicí dnes není neobvyklé, že i mediální znalci či samotní redaktori považují svobodu projevu za zcela samozřejmou. V jiných zemích je však za toto právo nutné nadále bojovat. Otázkou, proč jsou mediální

¹⁷ HALLIN, Daniel C.; MANCINI, Paolo. *Systémy médií v postmoderním světě*. Praha: Portál 2008, s. 69.

¹⁸ TRAMPOTA, Tomáš. *Zpravodajství*. Praha: Portál, 2006. s. 142.

¹⁹ Carolis a France Televisions proti Francii, rozsudek Senátu ESLP ze dne 21.1.2016, stížnost č. 29313/10

systemy různých států natolik odlišné, se zabývali již Siebert, Peterson a Schramm ve své knize Čtyři teorie tisku (1956): „V nejjednodušším slova smyslu, stojí za touto knihou otázka, proč je tisk takový, jaký je? Proč v různých zemích zjevně slouží různým účelům a objevuje se zde v různých formách? Proč se například tisk Sovětského svazu liší od našeho, a tisk Argentiny je tak odlišný od tisku Velké Británie?“²¹.

Jejich čtyři teorie tisku dělí mediální systémy na čtyři základní typy podle normativní teorie.²² Prvním z nich je typ autoritářský, který se vyznačuje především podřízením médií státní moci ovládané politickými elitami, které disponují také možnostmi využít předběžnou či následnou cenzuru a trestat za porušování jimi stanovených pravidel. V historii i dnes je tento systém proto využíván především v diktaturách, vojenských režimech či okupacích. Svým způsobem další verzí tohoto typu, je typ sovětský, kde jsou média podřízena pouze jedné straně a jejich hlavním smyslem je podporovat a propagovat její cíle.²³ Naopak teorie liberální, dnes také nazývána teorií svobodného tisku²⁴, je založena na základních principech klasického liberalismu, a podporuje tedy respektování svobodné vůle a především tzv. volný trh myšlenek, jehož fungování lze přirovnat například k teorii evoluce - nejlepší myšlenky jsou zde odměněny uznáním a nejhorší naopak zapadnou. Čtvrtá teorie se nazývá „teorie společenské odpovědnosti tisku“ a zdůrazňuje především již zmíněnou roli médií jakožto hlídacího psa demokracie - z tohoto důvodu by podle ní média měla být především objektivní, úplná a pravdivá. Lze však předpokládat, že úskalí této teorie jsou v její aplikaci v krajních situacích jako je například válka, okupace, či revoluce.

O více než 20 let později, v 80. letech 20. století, pak Denis McQuail k již zmíněným teoriím přidal dvě další. První z nich je teorie demokratické participace, dle které by média měla disponovat jistou mírou svobody bez centralizovaného dohledu, a další z nich je rozvojová teorie, která je dle autora vhodná především pro rozvojové země snažící se o rozvoj bez přílišného vlivu zemí již rozvinutějších. Její cíl je

²⁰ TRAMPOTA, Tomáš. *Zpravodajství*. Praha: Portál, 2006. s. 141.

²¹ Přeloženo z HALLIN, Daniel C.; MANCINI, Paolo. *Comparing Media Systems: Three Models of Media and Politics*. Cambridge: Cambridge University Press, 2004. s. 1.

²² SIEBERT, Fred S. ; PETERSON, Theodore; SCHRAMM, Wilbur. *Four Theories of the Press: The Authoritarian, Libertarian, Social Responsibility, and Soviet Communist Concepts of what the Press Should be and Do*. Illinois: University of Illinois Press, 1956.

²³ MCQUAIL, Denis. *McQuail's Mass Communication Theory*. 6. vyd. Londýn: Sage Publications, 2010. s. 176.

²⁴ MCQUAIL, Denis. *McQuail's Mass Communication Theory*. 6. vyd. Londýn: Sage Publications, 2010. s. 175.

především vzdělávací, s důrazem například na národní jazyk či kulturu.²⁵ Pro Českou republiku je zde proto relevantnější první teorie z těchto dvou, jelikož klade důraz na nezávislost a volnost médií pro jejich správné fungování ve společnosti.

Další významný vývoj přinesla v tomto směru až kniha *Systémy médií v postmoderním světě* od Hallina a Manciniho, kde představili své tři modely mediálních systémů. Jejich rozdělení vzniklo podle čtyř kritérií: vývoj mediálních trhů, politický paralelismus, novinářský profesionalismus a způsob a míra intervence státu.²⁶ Z pohledu mediálního práva a svobody tisku je zde zajímavé kritérium politického paralelismu, tedy závislosti médií na určitých skupinách či politických stranách, a především pak míra a způsob intervence státu do mediálního systému - tato intervence přímo ovlivňuje svobodu tisku v daném státě. První z modelů Hallina a Manciniho se nazývá polarizovaně pluralitní (geograficky středomořský) a vyznačuje se významnými zásahy ze strany státu a omezenou nezávislostí redaktorů. V modelu demokraticko-korporativistickém (geograficky střeoevropském/severoevropském) se uplatňuje silný politický paralelismus a jednotlivá média jsou tudíž často stranická. Svoboda tisku zde sice je, ale stále pod silným vlivem státu. Poslední, liberální (geograficky severoatlantický) model je značně pluralistický a politický paralelismus je zde, s určitými výjimkami, spíše slabý. Vliv států je zde omezený, jeho role je nahrazována silným trhem.²⁷

U všech těchto teorií či modelů můžeme pozorovat, že vliv a regulace státu hrají významnou roli v jejich rozlišení. Míra svobody projevu médií se tak stává hlavním kritériem k určení kteréhokoliv z nich. Tento přístup byl však později často kritizován, především z důvodu zastaralosti nebo přílišného zjednodušování.²⁸ Editor knihy *Last Rights: Revisiting Four Theories of the Press* (1995), John C. Nerone, se vyjádřil takto: „Čtyři teorie nenabízejí čtyři teorie: nabízejí jednu teorii a čtyři příklady“²⁹, jelikož podle něj všechny čtyři vychází z klasického liberalismu, který podle něj „předpokládá, že máme svobodu tisku, pokud můžeme volně diskutovat o politických záležitostech v

²⁵ BURTON, Graeme; JIRÁK, Jan. *Úvod do studia médií*. Brno: Barrister&Principal, 2001.

²⁶ HALLIN, Daniel C.; MANCINI, Paolo. *Comparing Media Systems: Three Models of Media and Politics*. Cambridge: Cambridge University Press, 2004. s. 48.

²⁷ HALLIN, Daniel C.; MANCINI, Paolo. *Comparing Media Systems: Three Models of Media and Politics*. Cambridge: Cambridge University Press, 2004.

²⁸ CHRISTIANS, Clifford G.; GLASSER, Theodore; MCQUAIL, Denis; NORDENSTRENG, Kaarle; WHITE, Robert A. *Normative Theories of the Media: Journalism in Democratic Societies*. Illinois: University of Illinois Press, 2009. st. 4.

²⁹ Tamtéž.

tisku bez potlačování ze strany státu³⁰, avšak tato podmínka je pouze zcela základní a pro plnou svobodu tisku dostačující není. Ze stejného důvodu Čtyři teorie tisku kritizoval i Denis McQuail, jelikož jsou podle něj založeny především na prvním dodatku Ústavy Spojených států, který svobodu spojuje především se soukromým vlastnictvím a za jejího úhlavního nepřítele považuje stát.³¹

Po této stagnaci teorie masové komunikace započaly na konci 20. století vznikat zcela nové přístupy k této problematice – v Evropě například britský historik kultury Raymond Williams navrhl novou čtyřčlennou typologii, skládající se z mediálních systému autoritářských, otcovských neboli „autoritářských se svědomím“, komerčních a demokratických.³² Veškerá normativní teorie v oblasti médií však naráží na fakt, že „svobodný tisk nemůže být v demokratické společnosti nucen plnit jakýkoliv účel a normativní prvek rolí médií je proto běžně otázkou volby, často podporován zvyklostmi a silou sociálních vazeb“.³³ Mediální teorie se tak v této oblasti zabývá především účely, které považuje za žádoucí, právě podle normativních teorií či podle demokratických modelů – tyto žádoucí účely médií v demokratické společnosti mohou být shrnuty do pěti bodů:³⁴

- 1) Poskytnout informace o událostech a o jejich kontextu.
- 2) Poskytnout komentáře a rady ve vztahu k těmto událostem.
- 3) Poskytnout fóra pro rozmanité názory a politickou obhajobu.
- 4) Poskytnout obousměrný komunikační kanál mezi občany a státní mocí.
- 5) Působit jako kritik či „hlídací pes“ státní moci.

Těchto pět bodů udává zcela konkrétní příklady funkcí médií, které v teorii působí logicky až samozřejmě. V praxi však může být svoboda tyto funkce plnit z různých důvodů omezována – například pokud se dostane do přímého konfliktu

³⁰ CHRISTIANS, Clifford G.; GLASSER, Theodore; MCQUAIL, Denis; NORDENSTRENG, Kaarle; WHITE, Robert A. *Normative Theories of the Media: Journalism in Democratic Societies*. Illinois: University of Illinois Press, 2009. st. 4.

³¹ CHRISTIANS, Clifford G.; GLASSER, Theodore; MCQUAIL, Denis; NORDENSTRENG, Kaarle; WHITE, Robert A. *Normative Theories of the Media: Journalism in Democratic Societies*. Illinois: University of Illinois Press, 2009. st. 11.

³² CHRISTIANS, Clifford G.; GLASSER, Theodore; MCQUAIL, Denis; NORDENSTRENG, Kaarle; WHITE, Robert A. *Normative Theories of the Media: Journalism in Democratic Societies*. Illinois: University of Illinois Press, 2009. st. 5.

³³ CHRISTIANS, Clifford G.; GLASSER, Theodore; MCQUAIL, Denis; NORDENSTRENG, Kaarle; WHITE, Robert A. *Normative Theories of the Media: Journalism in Democratic Societies*. Illinois: University of Illinois Press, 2009. st. 29.

³⁴ Tamtéž.

s jiným právem či svobodou, které garantuje Evropská úmluva,³⁵ což jsou situace, kterými se zabývají následující kapitoly této práce.

³⁵ BARTOŇ, Michal. *Svoboda projevu: principy, garance, meze*. Praha: Leges, 2010. s. 245.

3. Analýza rozhodnutí ESLP o zveřejňování „tajných“ či „důvěrných“ dokumentů

První ze sporů týkajících se „tajných“ dokumentů je případ Stoll proti Švýcarsku, ve kterém rozhodl Evropský soud 10. prosince roku 2007, jedná se však o případ, který začal již v prosinci roku 1996. Tehdy švýcarský velvyslanec ve Spojených státech amerických, Carlo Jagmetti sestavil „strategický dokument“ klasifikovaný jako „důvěrný“³⁶, v návaznosti na vyjednávání mezi Světovým židovským kongresem a švýcarskými bankami ohledně odškodnění pro oběti Holocaustu za nevyzvednutá aktiva uložená v těchto bankách. Tento dokument byl dále faxem předán Thomasovi Borerovi, který vedl výbor vytvořený pro tento účel Federálním ministerstvem zahraničí v Bernu, a dále devatenácti dalším lidem, kteří působili ve švýcarské vládě, federálních úřadech či na diplomatických misích v Tel Avivu, New Yorku, Londýně, Paříži a Bonnu.

Vzhledem k tomu, že se kopie tohoto dokumentu následně dostala také do rukou novináři jménem Martin Stoll, který v té době pracoval pro *Sonntags-Zeitung*³⁷, lze předpokládat, že někdo z této omezené skupiny porušil mlčenlivost. Brzy poté, konkrétně 26. ledna 1997, *Sonntags-Zeitung*³⁸ publikoval dva články, jejichž autorem byl Martin Stoll, a které obsahovaly úryvky ze zmiňovaného dokumentu. První z nich vyšel s titulkem „Velvyslanec Jagmetti urazil Židy“ (v německém originále: *Botschafter Jagmetti beleidigt die Juden*)³⁹ a podtitulkem „Tajný dokument: ‘Našim nepřátelům nemůžeme věřit’ (Geheimpapier: ‘Man kann dem Gegner nicht vertrauen’). A druhý s titulkem „Trapas velvyslance v županu a pohorkách“ (*Mit Bademantel und Bergschuhen in den Fettnapf*) a podtitulkem „Švýcarský velvyslanec Carlo Jagmetti dupe po diplomatickém parketu“ (*Der Schweizer Botschafter Carlo Jagmetti trampelt übers diplomatische Parkett*). Z obou článků je tedy od samého počátku cítit ostrá kritika především profesionality daného velvyslance, autor však používá i kritiku jeho samotné osoby.

V návaznosti na publikaci těchto článků požádala Švýcarská spolková rada (*Bundesrat*) o vyjádření k případu od Švýcarské tiskové rady (*Presserat*), která zde

³⁶ Přeloženo z anglického „confidential“ ze Stoll proti Švýcarsku, rozsudek Velkého senátu ESLP ze dne 10.12.2007, stížnost č. 69698/01

³⁷ Stoll proti Švýcarsku, rozsudek Velkého senátu ESLP ze dne 10.12.2007, stížnost č. 69698/01

³⁸ *Sonntags-Zeitung* je švýcarský nedělník vydávaný od roku 1987 věnující se kombinaci zpravodajství a zábavy.

funguje jako orgán pro vyřizování stížností v oblasti médií a její aktivity mají navíc přispět k diskusi o základních etických otázkách ve vztahu k médiím. V tomto případě se Švýcarská tisková rada usnesla, že Stoll některé úryvky prezentoval jako „senzační“ a „šokující“ a způsob, kterým analýzu celkově zkrátil a vytrhl z kontextu, byl nezodpovědný.⁴⁰ Rada tudíž shledala, že *Sonntags-Zeitung* jednal v rozporu s Deklarací práv a povinností novinářů – konkrétně s článkem 3 Deklarace povinností, který stanovuje, že jednou z povinností novináře je: „Nezveřejňovat informace, dokumenty, obrázky nebo zvukové nahrávky, jejichž původ není novináři znám. Nepotlačovat informace či jakékoli podstatné prvky reportáže. Nezkreslovat jakýkoli text, dokument, obrázek, či zvukový záznam, ani názory vyjádřené lidmi. Pokud jsou informace neověřené, je nutné to jasně říci. Je nutné označit obrazy či zvukové nahrávky, pokud byly sloučeny se záměrem montáže.“⁴¹

Je nutné podotknout, že *Sonntags-Zeitung* nebylo jediné periodikum, které publikovalo článek na toto téma, a Martin Stoll tudíž nebyl jediným novinářem, který se k danému tématu vyjádřil. Ve stejný den jako články Martina Stolla, vyšel v *Sonntags-Zeitung* také článek redaktora Ueli Haldimanna nazvaný „Velvyslanec s bunkrovou mentalitou“ („*Botschafter mit Bunkermentalität*“) a následující den v curyšském deníku *Tages-Anzeiger* vyšly dlouhé pasáže strategického dokumentu v článku nazvaném „To je vše, co potřebujeme“ („*Das hat gerade noch gefehlt*“). Úryvky dokumentu později publikoval také deník *Nouveau Quotidien*. Dle Švýcarské tiskové rady však články v *Nouveau Quotidien* a v *Tages-Anzeiger* celý případ uvedly v řádném kontextu a text dokumentu uvedly téměř v plné podobě.

V roce 1999 byla Stolovi ve Švýcarsku soudně udělena pokuta v hodnotě 800 Švýcarských franků (oproti původnímu návrhu soudu první instance ve výši 4 000 Švýcarských franků) za uveřejnění „oficiálních jednání“⁴² ve významu článku 293 švýcarského Trestního zákoníku.⁴³ Toto ustanovení postihuje nejen přímo osobu, která

³⁹ Stoll proti Švýcarsku, rozsudek Velkého senátu ESLP ze dne 10.12.2007, stížnost č. 69698/01

⁴⁰ Stoll proti Švýcarsku, rozsudek Velkého senátu ESLP ze dne 10.12.2007, stížnost č. 69698/01

⁴¹ Declaration of the Rights and Duties of Journalists [online]. [cit. 25.03.2017]. Dostupné z: <https://accountablejournalism.org/ethics-codes/International-Declaration>

⁴² Přeloženo z anglického „*official deliberations*“ ze Stoll proti Švýcarsku, rozsudek velkého senátu ESLP ze dne 10.12.2007, stížnost č. 69698/01

⁴³ Článek 293 švýcarského Trestního zákoníku – o zveřejnění úředních utajených jednání:

- 1) Kdo, aniž by byl k tomu oprávněn, zveřejní ze spisů, z jednání nebo z vyšetřování úřadu něco, co bylo zákonem nebo usnesením úřadu v rámci jeho oprávnění prohlášeno za tajné, trestá se pokutou.
- 2) Pomoc je trestná.

je odpovědná za porušení důvěrnosti utajovaných skutečností, ale také osoby, které se staly spolupachateli jejich uveřejněním. Vnitrostátní soudy braly v potaz také hodnocení případu Švýcarskou tiskovou radou, ačkoliv přihlížení k novinářské etice nebývá při rozhodování soudců běžné.

V květnu roku 2001 podal Martin Stoll stížnost k Evropskému soudu pro lidská práva. Výbor, který se měl případem zabývat, byl následně několikrát změněn a stížnost tak byla až v roce 2005 prohlášena za přípustnou sedmičlenným Senátem. Podle rozsudku tento Senát 25. dubna 2006 čtyřmi hlasy ku třem rozhodl, že v tomto případě došlo k porušení článku 10 Úmluvy. Podle popisu událostí v rozsudku ESLP však necelé dva měsíce poté švýcarská vláda požádala o předložení stížnosti Velkému senátu a v září stejného roku bylo této žádosti vyhověno.

V původním rozsudku z dubna 2006 sedmičlenný Senát ESLP uvedl, že podle něj rozsudek švýcarského soudu porušil článek 10 Evropské úmluvy o lidských právech o svobodě projevu. Senát považuje za rozhodující, že informace v publikovaném dokumentu se týkaly otázek veřejného zájmu a pokládá proto za nutné upřednostnit novinářovo právo informovat veřejnost. Role médií jakožto kritika a hlídání psa podle Senátu platí i v případě zahraniční a finanční politiky a ochrana důvěrnosti diplomatických vztahů proto není možná za každou cenu, ačkoliv může být často opodstatněná. Zveřejnění tohoto dokumentu podle Senátu ESLP navíc nepodrývá samotné základy Švýcarska jakožto státu, a Senát je proto toho názoru, že zájmy vyplývající ze svobody projevu v demokratické společnosti by mohly být legitimizovány veřejnou diskuzí, kterou dokument, původně klasifikovaný jako „důvěrný“⁴⁴, přinesl. Dle rozsudku Senátu je pokutování novináře za zveřejnění obsahu dokumentu jistou formou cenzury, která by ho nejspíše odradila od vyjadřování své kritiky v budoucnosti, čímž by švýcarský soud bránil tisku v plnění jeho základních funkcí.

Hodnocení Švýcarské tiskové rady Senát považoval za bezpředmětné, jelikož to, že by Stoll zanedbal profesní etiku prezentováním úryvků jako „senzacektivých“ by podle něj nemělo být bráno v úvahu při určování, zda bylo publikování dokumentu legitimní – Senát ESLP tak zásadně odmítá využití základů novinářské etiky při

3) Soudce může upustit od jakéhokoliv trestu, jestliže tajemství, které bylo zveřejněno, je mizivého významu.

Dostupné z: <https://www.beck-online.cz/bo/document-view.seam?documentId=nnptembrgrpxe4brgexgi2bsl5sgsmjy>

vlastním rozhodování. Senát tím v zásadě dává najevo, že neetický postup při zveřejnění těchto úryvků pro něj v tomto případě není důležitý, a tuto skutečnost proto pokládá za bezpředmětnou. Sedmičlenný Senát v původním rozsudku také zdůraznil, že svoboda tisku pokrývá i možnost jisté míry nadsázky, či dokonce provokace. Tyto vlastnosti jsou pro velkou část žurnalistiky zcela základní – již Westerstahl a Johansson definovali „zprávu“ tak, že musí splňovat hodnotu důležitosti, blízkosti, přístupu, ideologie, ale také dramatickosti.⁴⁵ Záleží tedy především na tom, kde Švýcarská tisková rada nebo Senát ESLP vidí hranici přijatelné dramatickosti a již nepřijatelné senzacechtivosti a vyvolávání skandálu.

Disentující soudci argumentovali proti senátní většině naopak respektem ke státnímu tajemství a Stollovou nedostatečnou profesionalitou, kvůli které porušil některá ze základních pravidel novinářské etiky. Disentující také považují za důležité, že Stollův článek nijak užitečně nepřispěl k veřejnému diskurzu o daném tématu a nepovažují tak argument informování ve veřejném zájmu za dostatečný.⁴⁶ Je tedy zřejmé, že o předmětnosti novinářské etiky v takovýchto případech panuje i mezi soudci jistá neshoda a rozsudek i z tohoto důvodu nemohl být jednohlasný.

Po odvolání ze strany švýcarské vlády se Velký senát soustředil především na otázku, zda byl v tomto případě zásah vnitrostátních soudů ve Švýcarsku „nutný v demokratické společnosti“ a dále bral také v potaz, jakým způsobem byl vůči sobě porovnán zájem čtenářů a jejich informovanost a zájem úřadů při zajišťování uspokojivého diplomatického výsledku.

Velký senát sice souhlasil s tím, že Stollovy články mohly přispět k informování veřejnosti a byly tudíž ve veřejném zájmu, avšak schopnost diplomatů vyměňovat si důvěrné či tajné informace je dle něj zároveň rozhodující pro hladké fungování mezinárodních vztahů. Přesto Velký senát dále podotkl, že důvěrnost diplomatických zpráv není možné chránit za každou cenu a je tedy nutno brát na vědomí jejich obsah a hrozby spojené s jejich publikací. V tomto konkrétním případě mělo zveřejnění dokumentů zcela jistě negativní dopad na hladký průběh jednání, kterých se Švýcarsko účastnilo – a to nejen kvůli samotnému obsahu, ale také kvůli způsobu, jakým byly

⁴⁴ Přeloženo z anglického „*confidential*“ ze Stoll proti Švýcarsku, rozsudek velkého senátu ESLP ze dne 10.12.2007, stížnost č. 69698/01

⁴⁵ TRAMPOTA, Tomáš. *Zpravodajství*. Praha: Portál, 2006. s. 26.

⁴⁶ Stoll proti Švýcarsku, rozsudek velkého senátu ESLP ze dne 10.12.2007, stížnost č. 69698/01

dokumenty prezentovány. Stolloy články tak pode rozsudku mohly vážně poškodit zájmy švýcarských orgánů.

Velký senát také podotkl, že jako novinář si měl Stoll být vědom toho, že publikace článku byla dle švýcarského práva trestná. Obsah článku byl dle Velkého senátu jasně vytržený z kontextu a redukovaný tak, že nebyl jasný původní záměr textu dokumentu. Užitý slovník navíc naznačoval, že projev velvyslance byl antisemitský, což vyvolalo pomluvy a zapříčinilo velvyslancovu rezignaci.⁴⁷ Nepřesnost a snaha o „senzační“ článek tak zmenšovaly potenciální přínos, který článek mohl pro veřejnost mít a článek, který navíc vyšel na titulní straně populárního týdeníku, tudíž veřejnou debatu spíše poškodil. Velký senát se proto shodl na tom, že Stollův hlavní záměr nebyl informovat veřejnost o tématu obecného zájmu, ale využít dokument švýcarského velvyslance pro zcela zbytečný skandál, a pokutu vnitrostátních soudů považoval za přiměřenou sledovanému cíli. Dvanácti hlasy ku pěti Velký senát rozhodl, že v případě Stoll proti Švýcarsku nedošlo k porušení článku 10 Úmluvy o svobodě projevu, z čehož lze vzhledem k argumentaci Velkého senátu vyvodit, že zde přihlédl i k porušení standardů novinářské etiky.

Disentující soudci v tomto případě tvrdili, že ESLP zde rozhodně měl shledat porušení článku 10 Úmluvy, jelikož samotné označení dokumentu za „důvěrný“ neznamená, že je zde převažující sociální zájem, který je silnější než svoboda projevu a nebyl proto důvod svobodu projevu novináře omezovat. Rozsudek je podle nich „nebezpečným a neoprávněným odklonem od zavedené judikatury ESLP týkající se povahy a zásadního významu svobody projevu v demokratických společnostech“⁴⁸ a rozhodně by preferovali, aby se ESLP v této oblasti ubíral přesně opačným směrem. Disentující byli navíc toho názoru, že pravým důvodem, proč se většina ve Velkém senátu takto rozhodla, byly námitky vůči podobě Stollova článku. Tyto námitky většiny vedly „Soudní dvůr k podpoře zcela odlišné pozice soukromého subjektu, který se zabývá novinářskou etikou“.⁴⁹ Velký senát podle menšiny nepřiznal dostatečnou váhu veřejnému významu informací obsažených v článku, ani politické pozici napadeného. Disentující proto nevěří, že zde byl dostatečný důvod zasahovat do svobody projevu novináře.

⁴⁷ Stoll proti Švýcarsku, rozsudek velkého senátu ESLP ze dne 10.12.2007, stížnost č. 69698/01

⁴⁸ PRICE, Monroe E.; VERHULST, Stefaan; MORGAN, Libby. *Routledge Handbook of Media Law*. Abingdon: Routledge, 2013, s. 117.

⁴⁹ Tamtéž.

Ačkoliv se tento rozsudek může jevit jako překvapivý, není jediný, který se ubírá směrem, jenž rozšiřuje možnosti omezení svobody projevu. Podobný průběh jako předešlý případ měl mimo jiné také spor Bédát proti Švýcarsku, který je jedním z nejaktuálnějších rozhodnutí Evropského soudu pro lidská práva v oblasti zveřejňování utajovaných dokumentů – rozsudek Velkého senátu vyšel teprve 29. března roku 2016.

V tomto případě švýcarský novinář Arnaud Bédát napsal článek, který vyšel 15. října 2003 v týdeníku *L'Illustré* pod titulkem „Tragédie na Lausanském mostě – řidičova verze – zpověď bláznivého řidiče“ (francouzský originál: „*Drame du Grand-Pont à Lausanne – la version du chauffard – l'interrogatoire du conducteur fou*“). Tento článek se týkal vyšetřovaného případu o řidiči, který 8. července 2003 vjel vozidlem mezi chodce a následně skočil ze zmiňovaného mostu. Následkem tohoto incidentu zemřeli tři lidé a dalších osm bylo poraněných. Celá událost ve Švýcarsku pochopitelně vzbudila vlnu emocí a kontroverze. Arnaud Bédát ve svém článku shrnul dotazy policie a vyšetřovacího soudce, odpovědi obviněného i samotné obvinění. Kromě toho článek zmiňoval, že obžalovaný neprojevil jakoukoliv lítost a obsahoval také fotografie dopisů, které obžalovaný poslal soudci, a vyjádření manželky a doktora obžalovaného.⁵⁰

Zásadním problémem bylo, že všechny tyto informace byly publikovány během toho, co trestní řízení stále probíhalo, a i přes to, že vyšetřující orgány se samy rozhodly veřejnost o průběhu vyšetřování informovat, například článkem v periodiku *Tribune de Genève* ze 14. srpna 2003.

Bédát za svůj článek nebyl žalován přímo zmiňovaným řidičem (vystupujícím také pod iniciálami „M. B.“), nýbrž švýcarským státním zástupcem. Ten Bédátu žaloval za publikaci „tajných“⁵¹ dokumentů, jelikož vyšlo najevo, že jeden z účastníků soudního řízení proti řidiči „M. B.“ si okopíroval spis případu a jednu z kopií ztratil v nákupním centru. Neznámá osoba tuto kopii našla a přinesla do kanceláře časopisu *L'Illustré*, který problematický článek vydal.

Soud první instance Bédátu odsoudil k měsíci odnětí svobody a roční podmínce. Po několika odvoláních toto řízení skončilo pokutou 4 tisíc Švýcarských franků pro

⁵⁰ La Suisse condamnée pour la violation de la liberté d'expression. *Tribune de Genève*. [online] 1. 7. 2014 [cit. 11.05.2017]. Dostupné z: <http://www.tdg.ch/suisse/suisse-condamnee-violation-liberte-expression/story/20069253>

⁵¹ Přeloženo z anglického „*secret document*“ z Bédát proti Švýcarsku, rozsudek Velkého senátu ESLP ze dne 29.3.2016, stížnost č. 56925/08

Bédada.⁵² V listopadu 2008 podal Arnaud Bédada stížnost k Evropskému soudu pro lidská práva, ve které argumentoval porušením Evropské úmluvy o lidských právech, konkrétně článku 10 o svobodě projevu.

Senát druhé sekce ESLP se ke sporu vyjádřil v tom smyslu, že zkoumaný článek informoval veřejnost o důležitém případě a ačkoliv byl zásah proti Bédadovi předepsaný právem a sledoval legitimní cíl, dle Senátu k pokutě nevedla žádná naléhavá sociální potřeba, a tudíž tato nebyla přiměřená. Stejně jako v případě Stoll proti Švýcarsku 1. července 2014 většina Senátu čtyřmi hlasy ku třem rozhodla, že udělení pokuty vnitrostátními soudy bylo porušením článku 10 Úmluvy. Na konci září téhož roku švýcarská vláda požádala o předložení případu Velkému senátu ESLP.

Ačkoliv Velký senát se sedmičlenným Senátem souhlasí v tom, že omezení svobody projevu švýcarskými soudy bylo stanoveno zákonem a sledovalo legitimní cíl, což jsou kritéria, která jakékoliv omezení základních práv a svobod musí splňovat, Velký senát dochází k jiné odpovědi u otázky, zda bylo toto omezení v demokratické společnosti nutné. Velký senát Bédadovi v rozsudku ESLP přiznal právo na informování veřejnosti, ale podotkl, že jeho postup byl „senzacechtivý“⁵³ a měl sloužit pouze k ukojení relativně nezdravé zvědavosti veřejnosti bez toho, aby uvedl jakékoliv relevantní postřehy.

Velký senát navíc zdůraznil, že ochrana poskytovaná novinářům dle článku 10 Úmluvy „podléhá podmínce, že jednají v dobré víře s cílem poskytovat přesné a spolehlivé informace v souladu s principy odpovědné žurnalistiky. Pojem odpovědné žurnalistiky, jako profesionální činnosti, která požívá ochrany podle článku 10 Úmluvy, se neomezuje pouze na obsah informací, které jsou shromažďovány a/nebo šířeny prostřednictvím novinářských prostředků (...); pojem odpovědné žurnalistiky zahrnuje také zákonnost jednání novináře a skutečnost, že novinář porušil zákon, je důležitým, i když ne rozhodujícím faktorem při rozhodování, zda jednal odpovědně“⁵⁴.

Velký senát dále vysvětlil, že je v tomto případě nutné proti sobě zvážit dvě různá základní práva, která požívají ochrany Úmluvou⁵⁵ a odkazuje se na další případy, kde proti sobě stálo právo na soukromí a právo na svobodu projevu, a podle kterých by

⁵² VOORHOOF, Dirk. Bédada v. Switzerland (Grand Chamber). *IRIS Merlin*. [online]. 2016. [cit. 27.02.2017]. Dostupné z: <http://merlin.obs.coe.int/article.php?id=15549>

⁵³ Bédada proti Švýcarsku, rozsudek Velkého senátu ESLP ze dne 29.3.2016, stížnost č. 56925/08

⁵⁴ VOORHOOF, Dirk. Bédada v. Switzerland (Grand Chamber) [online]. 2016. [cit. 27.02.2017]. Dostupné z: <http://merlin.obs.coe.int/article.php?id=15549>

měl analogicky rozhodnout. Velký senát při svém „testu“ použil šest hlavních kritérií, které ve své analýze zpracoval nizozemský profesor Dirk Voorhoof, zabývající se rovněž judikaturou ESLP v oblasti médií.⁵⁶

1) Jak novinář získal dané informace:

Ačkoliv Bédát informace nezískal nezákonně, jako novinář si podle Velkého senátu musel být vědom jejich „důvěrné“ povahy. To, že publikace těchto informací spadala pod článek 293 švýcarského Trestního řádu, nebylo zpochybněno.

2) Obsah napadeného článku:

ESLP kvalifikuje napadený článek o řidiči „M. B.“ jako „velmi negativní vyobrazení dotyčného, užívající téměř posměšný tón“. Článek se navíc snaží „vzbudit senzaci“, což je proti novinářským etickým zásadám.⁵⁷

3) Přínos napadeného článku do debaty veřejného zájmu:

Dle Velkého senátu ESLP Bédát neprokázal, jak mohl jeho článek přispět k veřejné debatě o probíhajícím vyšetřování, pokud jeho hlavním obsahem byly výpovědi manželky a doktora obžalovaného řidiče a dopisy zaslané tímto obžalovaným řidičem vyšetřovacímu soudci obsahující především detaily jeho každodenního života ve vazbě.⁵⁸

4) Vliv napadeného článku na trestní vyšetřování:

Podle Velkého senátu ESLP je „nepopíratelné, že publikace takto tendenčního článku v průběhu vyšetřování, představovala podstatné riziko možnosti ovlivnění průběhu vyšetřování“.⁵⁹ Velký senát v tomto případě souhlasí s vnitrostátními soudy v tom, že výpovědi a korespondence obžalovaného byly předmětem diskuze ve veřejné sféře před ukončením vyšetřování i před samotným soudním řízením, a to způsobem, který mohl ovlivnit rozhodnutí vyšetřovacího soudce i trestního soudu

5) Porušení soukromého života obžalovaného:

⁵⁵ KMEC, Jiří; KOSAŘ, David; KRATOCHVÍL, Jan; BOBEK, Michal. *Evropská úmluva o lidských právech*. Praha: C. H. Beck, 2012.

⁵⁶ VOORHOOF, Dirk. Bédát v. Switzerland (Grand Chamber). *Iris Merlin*. [online]. 2016. [cit. 27.02.2017]. Dostupné z: <http://merlin.obs.coe.int/article.php?id=15549>

⁵⁷ Bédát proti Švýcarsku, rozsudek velkého senátu ESLP ze dne 29.3.2016, stížnost č. 56925/08

⁵⁸ VOORHOOF, Dirk. Bédát v. Switzerland (Grand Chamber). *IRIS Merlin*. [online]. 2016. [cit. 27.02.2017]. Dostupné z: <http://merlin.obs.coe.int/article.php?id=15549>

⁵⁹ Tamtéž.

Řízení proti Bédatovi bylo vedeno v souladu s pozitivní povinností Švýcarska chránit soukromý život obžalovaného dle článku 8 Úmluvy.⁶⁰ Velký senát také dodal, že v době publikace článku byl obžalovaný ve vězení, a nacházel se tudíž ve zranitelné pozici, která mu neumožňovala, aby se sám vůči obsahu článku bezprostředně vymezil.

6) Přiměřenost uložené pokuty:

Velký senát ESLP si nemyslí, že řízení proti Bédatovi ani udělená pokuta byly v dané situaci ze strany státu nepřiměřené. Pokuta byla udělena za narušení „tajemství trestního vyšetřování“⁶¹ a jejím cílem byla ochrana správného fungování soudnictví a práva na řádný proces a soukromý život obžalovaného. ESLP proto odmítá, že by taková pokuta měla odrazující účinek na výkon svobody projevu, ať již pro samotného Bédata či jiné novináře informující o průběhu trestního vyšetřování. ESLP proto nevidí dostatečný důvod pro změnu rozhodnutí vnitrostátních soudů.

Velký senát Evropského soudu pro lidská práva dále uvedl, že „bylo oprávněné poskytnout zvláštní ochranu pro utajení vyšetřování s ohledem na to, jak významné skutečnosti byly trestním řízením v sázce, a to jak z hlediska výkonu spravedlnosti, tak z hlediska práv osob v rámci vyšetřování, u kterých platí presumpce nevinny“.⁶² Vzhledem k tomu, že publikovaný článek vykresloval obžalovaného velmi negativně a byl uveřejněn v době, kdy řízení stále probíhalo, ESLP usoudil, že „záznamy rozhovorů a korespondence obžalovaného byly projednávány ve veřejné sféře, mimo kontext“ a „a tak či onak s sebou nesly podstatné riziko ovlivnění průběhu řízení“.⁶³ Ačkoliv je problematika publikování jakýchkoli informací o probíhajícím řízení velmi složitá, v tomto případě je názor ESLP, že zveřejnění informací v Bédatově článku nebylo ve veřejném zájmu nutné, zcela pochopitelné, jelikož článek výrazně ovlivnil vnímání obžalovaného veřejností.⁶⁴

⁶⁰ KMEC, Jiří; KOSAŘ, David; KRATOCHVÍL, Jan; BOBEK, Michal. *Evropská úmluva o lidských právech*. Praha: C. H. Beck, 2012.

⁶¹ Přeložena z anglického „*secrecy of a criminal investigation*“ z VOORHOOF, Dirk. Bédat v. Switzerland (Grand Chamber). *IRIS Merlin*. [online]. 2016. [cit. 27.02.2017]. Dostupné z: <http://merlin.obs.coe.int/article.php?id=15549>

⁶² Bédat proti Švýcarsku, rozsudek Velkého senátu ESLP ze dne 29.3.2016, stížnost č. 56925/08

⁶³ Tamtéž.

⁶⁴ HERCZEG, Jiří. *Média a trestní řízení*. Praha: Leges, 2013. s. 128.

Soud také zdůraznil, že publikovaný článek narušil právo na soukromí obžalovaného a podotkl, že „velmi osobní charakter informací sdělovaných v článku volal po nejvyšší úrovni ochrany.“⁶⁵ A proto rozhodl, že „trestní řízení zahájené proti obžalovanému kantonálním státním zastupitelstvím bylo v souladu s pozitivní povinností Švýcarska podle článku 8 Úmluvy o ochraně soukromého života obviněného“. Podle rozsudku ESLP totiž tato povinnost státu „existuje bez ohledu na jakýchkoli občanskoprávních opravných prostředcích dostupných obviněnému“, kterým je v tomto případě Bédat.

Velký senát ESLP z těchto důvodů patnácti hlasy ku dvěma rozhodl, že v tomto případě nedošlo k porušení článku 10 Úmluvy. Soudci se dvěma minoritními hlasy s rozsudkem důrazně nesouhlasili, jeden z nich se vyjádřil tak, že „Soudní dvůr vždy považoval tisk za služebníka efektivního soudnictví a povoloval jen malý prostor pro omezování svobody projevu ve věcech jako je veřejný zájem v řádném výkonu spravedlnosti. [...] tento rozsudek znamená politováníhodný odklon od této pozice s dlouhou tradicí“.⁶⁶

Případ Bédat proti Švýcarsku je významným příkladem řešení konfliktu základních práv na svobodu projevu a práva na soukromí, společně s právem státu na ochranu utajovaných dokumentů. ESLP v rozsudku v zásadě konstatuje, že je legitimní potrestat novináře za uveřejnění dokumentů, o jejichž obsahu nemá veřejnost právo vědět a její zájem o některé detaily těchto dokumentů může být považován za senzacechtivý až nezdravý. Novinář by se však měl takových článků vyvarovat a publikovat pouze s cílem informovat veřejnost, bez rozněcování negativních pocitů ještě před uzavřením trestního řízení. Soud proto uznává, že rozsudek švýcarského soudu sledoval legitimní cíl a omezení svobody proběhlo pouze z důvodu zachování jiného základního práva.

Toto rozhodnutí tak dále upevňuje pohled ESLP na téma zveřejňování „tajných“ či „důvěrných“ dokumentů a stanovuje hranice svobody projevu. Z argumentace ESLP lze odvodit, že veřejný zájem a vůle novináře informovat veřejnost k uveřejnění takové informace nestačí, zejména pokud lze vůli novináře interpretovat spíše jako snahu o vzbuzení senzace či skandálu – v takovém případě ESLP hovoří dokonce o „nezdravém veřejném zájmu“.⁶⁷ Z této argumentace lze vyvodit, že Velký senát ESLP na rozdíl od

⁶⁵ Bédat proti Švýcarsku, rozsudek Velkého senátu ESLP ze dne 29.3.2016, stížnost č. 56925/08

⁶⁶ Tamtéž.

⁶⁷ Tamtéž.

dřívějších případů zde bral ohled i na neetický postup novináře, v přímé opozici k přístupu sedmičlenného Senátu.

Pro osoby působící v mediální sféře států, jež jsou členy Rady Evropy, to v tomto konkrétním případě znamená, že narušování trestního řízení senzacechtivým uveřejněním informací soukromého charakteru a potažmo porušování presumpce nevinny je nepřipustné a pokud je žalováno, může být trestáno i vysokou pokutou. Vzhledem k opakované judikatuře v tomto směru je to pro novináře či jiné mediální činitele jisté potvrzení tohoto přístupu a zároveň možná demotivujícím faktorem pro média, která se na „senzaci“ přímo specializují, tedy pro bulvár. I čeští novináři, kteří by během probíhajícího trestního vyšetřování uveřejnili osobní informace o podezřelém a konkrétní detaily z vyšetřování, musí počítat s tím, že dle dnešního stavu judikatury v této oblasti se nemohou spolehnout na soudní ochranu jejich svobody projevu,⁶⁸ jelikož Evropský soud pro lidská práva jasně judikoval, že v takovém případě může stát legitimně omezit jejich svobodu přiměřenou pokutou.

V obou případech je také zajímavý vývoj v přihlížení k novinářské etice, se kterým většinou nemají problém vnitrostátní soudy, ale menší Výbory či Senáty Evropského soudu pro lidská práva, které hodnocení z pohledu novinářské etiky v obou případech zamítly. Naopak u Velkého senátu se zdá, že k těmto pravidlům novinářské profese přihlédl, ačkoliv ne zcela otevřeně, což bylo také hlavním bodem kritiky disentujících soudců.

Pro novináře, kteří by se těmito rozsudky řídili i ve své praxi, by tento trend ESLP spíše omezovat svobodu projevu novinářů ve prospěch utajení jistých dokumentů či informací znamenal přinejmenším důvod k jisté obezřetnosti v případě investigativní žurnalistiky. Ačkoliv Velký senát tvrdí, že tato omezení považuje za přiměřená a nemyslí si, že jsou pro novináře demotivující, není možné jejich implikace zcela přecházet.

Zároveň se však zdá, že ESLP si je vědom toho, že prisuzování příliš velké váhy žurnalistické etice také představuje určitá rizika.⁶⁹ Příkladem opačných tendencí je například spor Bozhkov proti Bulharsku z roku 2011. V tomto případě byla bulharskému novináři na základě zveřejnění článku o korupci na elitních středních školách v Bulharsku, udělena pokuta vnitrostátními soudy. Senát ESLP v tomto případě

⁶⁸ HERCZEG, Jiří. *Média a trestní řízení*. Praha: Leges, 2013. s. 130.

⁶⁹ PRICE, Monroe E.; VERHULST, Stefaan; MORGAN, Libby. *Routledge Handbook of Media Law*. Abingdon: Routledge, 2013, s. 117.

však rozhodl, že udělení pokuty je nepřiměřené a shledal zde porušení článku 10 Úmluvy,⁷⁰ ačkoliv by se zde také dalo spekulovat o tom, zda daný článek nebyl příliš „senzacechtivý“, a tedy zda Bozhkov také neporušil jistá pravidla novinářské etiky. Z tohoto i dalších rozhodnutí je zřejmé, že v ESLP se při rozhodování těchto případů objevují obě zcela opačné tendence a je možné, že se současný stav judikatury opět začne vyvíjet v opačném směru. Než se tak ale stane, musí všichni novináři či jinak mediálně činní počítat s tím, že ESLP v současné době k této problematice přistupuje velmi přísně.

⁷⁰ Bozhkov proti Bulharsku, rozsudek Senátu ESLP ze dne 19.4.2011, stížnost č. 3316/04

4. Analýza rozhodnutí ESLP o ochraně osobnosti

Mezi nejznámější rozsudky ESLP, které se zabývají kolizí svobody projevu (článek 10 Úmluvy) a práva na respektování soukromého a rodinného života (článek 8 Úmluvy), patří rozsudky Von Hannover proti Německu I a II, které vznikly na základě stížností monacké princezny Caroline Von Hannover. Ta se o zamezení publikace svých soukromých fotografií pokusila u různých soudů již předtím, v roce 2000 se však poprvé obrátila na ESLP poté, co německé soudy nejprve vydaly soudní příkaz zakazující zveřejňování soukromých fotek z jejího života, kde figurovaly také její děti, avšak německý Ústavní soud následně rozhodl, že k narušení soukromí nedošlo, jelikož Caroline Von Hannover je osobou veřejného zájmu. Monacká princezna si u ESLP stěžovala na porušení článku 8, kvůli publikaci těchto fotek v několika německých časopisech a novinách.

Senát třetí sekce ESLP o 4 roky později vydal rozsudek, podle kterého k porušení článku 8 Úmluvy ze strany německých periodik opravdu došlo, jelikož fotky obsahovaly situace čistě osobního rázu (např. návštěvu restaurace, při sportu, na procházce apod.). Senát také považoval za důležité, že fotografie byly pořízeny „bez vědomí či svolení“⁷¹ Caroline Von Hannover, která takové chování navíc musela strpět dlouhodobě, ačkoliv nevykonávala žádnou státní funkci a dle Senátu proto není publikace podobných fotografií ve veřejném zájmu.

O další čtyři roky později, tedy v roce 2008, podala Caroline Von Hannover postupně dvě stížnosti k ESLP, které se také týkaly publikace fotografií v německém týdeníku, tentokrát se však jednalo o fotografie zachycující princeznu na zimní dovolené s komentářem o zhoršujícím se zdravotním stavu jejího otce, tehdejšího vládce Monaka. Tato kombinace samozřejmě znamenala, že rozhodnutí princezny odjet v této době na dovolenou nebyla prezentována příliš lichotivě. Německé soudy však rozhodly, že německá periodika mají právo o zdravotním stavu monackého prince informovat, jelikož se vzhledem k jeho postavení jedná o veřejný zájem.

Spor byl tentokrát definitivně rozhodnut až Velkým senátem ESLP, který v roce 2012 vydal rozsudek o tom, že v tomto případě k porušení článku 8 o právu na respektování soukromého a rodinného života nedošlo. ESLP v tomto rozsudku stanovil

⁷¹ Von Hannover proti Německu, rozsudek Senátu ESLP ze dne 24.6.2004, stížnost č. 59320/00

pět kritérií, které by vnitrostátní soudy měly zvážit při porovnávání základních práv dle článku 8 a 10 Úmluvy.⁷²

1) Zda informace přispívají k debatě veřejného zájmu:

V tomto případě byl Velký senát toho názoru, že na rozdíl od jiných publikovaných fotografií, měla tato souvislost s článkem, který informace ve veřejném zájmu opravdu obsahoval. Postavil se však významně proti praxi publikování článků jen za tím účelem, aby v nich mohla figurovat fotografie známé osobnosti.

2) „Proslulost“⁷³ dotčené osoby:

ESLP potvrdil tvrzení ze své předešlé judikatury, že „veřejné osoby nemohou pro svůj soukromý život uplatňovat stejnou ochranu jako obyčejní lidé“⁷⁴. Na rozdíl od prvního rozsudku však rozšířil skupinu „veřejných osob“ i o osoby jinak veřejně známé, nejen státní činitele.

3) Předcházející jednání dotčené osoby:

ESLP zdůraznil, že samotná předešlá kooperace s tiskem není argumentem pro zbavení osoby veškeré ochrany soukromí. Nezabýval se však předešlými pokusy o ochranu soukromí dotčených.

4) Obsah, forma a důsledky publikace:

Zde ESLP pouze dodal, že fotografie nebyly samy o sobě urážlivé do takové míry, aby mohla být jejich publikace na tomto základě zakázána.

5) Okolnosti, za kterých byly fotografie pořízeny:

ESLP souhlasí s tím, že je třeba zvážit okolnosti pořízení fotografií a zda k nim dotčená osoba dala souhlas. Dle Velkého senátu však Caroline Von Hannover nepředstavila dostatečné důkazy toho, že fotografie byly pořízeny „v prostředí obecného obtěžování“⁷⁵, jak tvrdila.

Tato stanovení a oba rozsudky jsou důležitou judikaturou pro následné stížnosti k ESLP a Senáty se na ně dodnes hojně odkazují. Kromě toho byl zavedený princip o nižší míře ochrany soukromí veřejných osob použit i při rozhodování českých soudů -

⁷² Von Hannover proti Německu (č. 2), rozsudek Velkého senátu ESLP ze dne 24.6.2004, stížnost č. 406600/08 a č. 60641/08

⁷³ Přeloženo z anglického „notoriety“ z Von Hannover proti Německu (č. 2), rozsudek Velkého senátu ESLP ze dne 24.6.2004, stížnost č. 406600/08 a č. 60641/08

⁷⁴ Von Hannover proti Německu (č. 2), rozsudek Velkého senátu ESLP ze dne 24.6.2004, stížnost č. 406600/08 a č. 60641/08

⁷⁵ Tamtéž.

nejznámější je v tomto případě tzv. „kauza Vondráčková vs. Rejžek“, ve které rozhodoval český Ústavní soud.

První z aktuálních zkoumaných rozsudků ESLP se věnuje především svobodě projevu a odlišnostmi ve vnímání tohoto článku Úmluvy ve vnitrostátním právu oproti judikatuře Evropského soudu pro lidská práva. Žadatelem byl v případě Carolis et France Televisions proti Francii Patrick de Carolis, režisér a žurnalista televizního dokumentárního filmu pojmenovaného „11. září 2001: Trestní stíhání“ („*September 11, 2001: the prosecution case*“). Dokument, který byl odvysílán v roce 2006 na kanálu France 3, pátral po důvodech, kvůli nimž se ani pět let po této události stále neodehrál soud týkající se stížností vznesených rodinami obětí proti těm, kteří údajně financovali teroristickou skupinu Al-Qaeda.⁷⁶

Jedním ze zmiňovaných možných podporovatelů Al-Qaedy byl Princ Turki Al Faisal ze Saudské Arábie, který následně Carolise a dalšího žurnalistu žaloval u Trestního soudu v Paříži za pomluvu.⁷⁷ Trestní soud je shledal vinnými a uložil jim pokutu ve výši 1000 Eur a 7500 Eur. Dle popisu události v rozsudku ESLP byl tento rozsudek potvrzen i dalším Odvolacím soudem, podle něhož byl dokumentární film sice seriózní a neprojevoval osobní nevraživost vůči zmíněnému Princovi, ale žurnalisté se v takovém případě měli zachovat se zvláštní opatrností a objektivitou, jelikož se jednalo o velmi vážné obvinění, které navíc již bylo přezkoumáno soudem.

Jelikož bylo odvolání kanálu France 3 a Patricka de Carolise zamítnuto na vnitrostátní úrovni, rozhodli se pro předložení sporu ESLP, kde argumentovali porušením článku 10 o svobodě projevu. Cílem dokumentárního filmu bylo podle nich především informovat veřejnost o politicky významných věcech, což bylo nepochybně ve veřejném zájmu. Dále uvedli, že Princ Turki Al Faisal podle nich není soukromou osobou, jelikož byl mezi lety 2005 a 2006 velvyslancem ve Spojených státech amerických, a veřejnost měla proto právo znát všechny okolnosti.⁷⁸ Žadatelé se podle rozsudku také vyjádřili v tom smyslu, že pokuta, kterou jim francouzský soud udělil, i negativní sdělení, které svým rozhodnutím předal investigativním žurnalistům, navíc zajisté odradí další redaktory, kteří by měli zájem informovat veřejnost o chování a jednání vlivných osob.

⁷⁶ Carolis a France Televisions proti Francii, rozsudek Senátu ESLP ze dne 21.1.2016, stížnost č. 29313/10

⁷⁷ Tamtéž.

⁷⁸ Tamtéž.

Vláda nezpochybnila tvrzení, že rozhodnutí bylo zásahem do svobody projevu, argumentovala však tím, že rozhodnutí splňuje požadavky článku 10 odstavce 2, jako zásah, který je „předepsaný právem“ a sleduje „legitimní cíl“⁷⁹ – v tomto případě ochranu pověsti či práv druhých. Dále dle rozsudku zdůraznila, že vnitrostátní soudy důkladně a dostatečně zanalyzovaly celý případ a uložené sankce jsou přiměřené újmě, která Princí nastala, aniž by byly odstrašující pro média.

Senát Evropského soudu pro lidská práva ve svém vyjádření k případu nejprve zdůraznil, že svoboda tisku a médií obecně je jednou ze základních součástí demokratické společnosti nutných k jejímu fungování – zejména pak jejich role „hlídacího psa“, což je stanovisko, které ESLP zastává například již ve zmíněném případě Goodwin proti Spojenému Království. Z tohoto důvodu podle něj není možné potrestat žurnalistu za šíření výroků vyřčených jinou osobou v rozhovoru bez vážných důvodů a i v takovém případě trest vážně ohrožuje přínos tisku a médií.⁸⁰

Dle popisu rozsudku Senát souhlasil s tím, že dokumentární film se týkal tématu, jehož znalost je ve veřejném zájmu, a že Princ byl významnou veřejnou osobou – obě tyto skutečnosti tak podstatně snížily možnost státu omezit v tomto případě svobodu projevu. Senát ESLP dále potvrdil, že výpovědi v dokumentárním filmu byly spíše hodnotovými soudy než fakty, přesto však dospěl k závěru, že tyto výpovědi měly dostatečný věcný základ, a že s předmětem dokumentu nebylo zacházeno v rozporu se standardy odpovědné žurnalistiky.

Trest byl Senátem tudíž shledán jako nepřiměřený a Senát souhlasil s žadateli v tom, že došlo k porušení jejich svobody projevu. Dále dodal, že tento zásah v podobě pokuty by mohl mít velmi neblahý dopad na výkon této svobody, jelikož by demotivoval další redaktory. To, že byla pokuta nižší, v tomto směru podle rozsudku Senátu není dostačující k odstranění tohoto rizika, jelikož samotný fakt, že došlo k odsouzení, by jako demotivující faktor pravděpodobně postačil.⁸¹ Z těchto důvodů Senát ESLP jednohlasně rozhodl, že došlo k porušení článku 10 Úmluvy, jelikož došlo k nepřiměřenému zásahu do svobody projevu, který nebyl „v demokratické společnosti nutný“. V tomto případě ESLP tedy jasně podpořil roli médií a potvrdil jejich nutnost

⁷⁹ Carolis a France Televisions proti Francii, rozsudek Senátu ESLP ze dne 21.1.2016, stížnost č. 29313/10

⁸⁰ Tamtéž.

⁸¹ Tamtéž.

v dnešních demokratických společnostech jakožto „hlídacího psa“ a informátora veřejnosti i v takovéto situaci.

Druhý případ je naopak významný v oblasti ochrany osobnosti. Sousa Goucha je v Portugalsku známým televizním moderátorem, který v roce 2008 veřejně oznámil, že je homosexuál. Důvodem, proč se stal žadatelem u Evropského soudu pro lidská práva, byl kvíz v televizním pořadu odvysílaném v roce 2009, kde jedna z otázek zněla „Kdo je nejlepší portugalskou moderátorkou?“ Jako možné odpovědi byly uvedeny tři ženy a již zmíněný moderátor Sousa Goucha, jehož jméno bylo také správnou odpovědí. Goucha v návaznosti na tento nepovedený žert podal stížnost u portugalského soudu proti moderátorovi daného pořadu, proti kanálu, na němž byl odvysílán a proti produkční společnosti, z důvodu urážky a pomluvy. Tvrdil, že pořad poškodil jeho pověst a čest.

Podle popisu událostí v rozsudku ESLP státní zástupce v Lisabonu jeho žádost však v březnu roku 2011 odmítl s odůvodněním, že zde nebyl úmysl urážet či pomlouvat. O pár měsíců později byl jeho případ odmítnut také Trestním soudem, který neshledal dostatečné množství důkazů k potvrzení úmyslu pomluvy či urážky. Toto soudní rozhodnutí bylo dále potvrzeno také Odvolacím soudem v Lisabonu, který přihlédl ke všem okolnostem - tedy například, že zkoumaná otázka byla položena v průběhu komediálního pořadu, a že Goucha byl známou osobností, která byla často spojována s ženským pohlavím především svým chováním. Ačkoliv tedy žert lze považovat za nevkusný, podle rozsudků portugalských soudů nedosahoval míry pomlouvání či urážení.⁸²

Goucha se se svou stížností proto dostal až k Evropskému soudu pro lidská práva, opíraje se o články 8 (o právu na soukromý a rodinný život) a 14 (o zákazu diskriminace) s tvrzením, že byl portugalskými soudy odmítnut kvůli diskriminaci pro svou sexuální orientaci. ESLP však rozhodnutí vnitrostátních soudů potvrdil, jelikož podle něj správně vyvážily právo na dobrou pověst a na svobodu projevu a nedošlo tedy k porušení Úmluvy.⁸³

ESLP dále zdůraznil, že je povinností státu se nejen zdržet zásahů do soukromí osob, ale také je jeho povinností respektování soukromí zaručit a toto očekávání ochrany soukromí se týká soukromých i veřejně činných osob. ESLP dále vysvětlil, že v tomto konkrétním případě bylo nutné právo na soukromí poměřit a vyvážit s právem

⁸² Sousa Goucha proti Portugalsku, rozsudek Senátu ESLP ze dne 22.3.2016, stížnost č. 70434/12

⁸³ Tamtéž.

na svobodu projevu.⁸⁴ Vzhledem k tomu, že údajně urážlivý výrok byl zamýšlen jako žert, ESLP také zdůraznil, že humoristický či umělecký projev je formou, při které je často užíváno nadsázky, deformování reality nebo provokace a agitace. Například parodii je proto také dopřáváno širokého prostoru pro uvážení, co se týče svobody projevu. Při analyzování satiry je tak nutné aplikovat přiměřený „standard čtenářské rozumnosti“⁸⁵.

ESLP tak v podstatě vysvětlil postup vnitrostátních soudů při jejich rozhodování tohoto sporu – při porovnávání dvou základních práv upřednostnilo svobodu projevu před osobními pocity moderátora Gouchy a jeho pověstí, vzhledem k tomu, jak mohl „rozumný“ divák uvedený vtíp vnímat. ESLP došel k závěru, že portugalské soudy spravedlivě vyvážily „svobodu projevu televize podle článku 10 s právem na dobrou pověst žadatele podle článku 8“.⁸⁶

Jak bylo zmíněno již na začátku této kapitoly, už z případu marocké princezny Von Hannover či českého sporu Rejžek vs. Vondráčková vyplývá, že dle ESLP musí veřejně známé osoby strpět daleko větší zásahy do svého soukromí, než běžní občané, a vnitrostátní soudy (nebo při nejmenším naše české) jej v tomto směru následují. Z případu moderátora Gouchy dále vyplývá, že veřejné osoby jsou povinny strpět humorné či vtipné mediální výstupy, jež mohou být pro danou veřejnou osobu urážlivé nebo se přímo dotýkají jejího soukromého života (například i sexuální orientace). Pro redaktory či moderátory v tomto směru ustálená judikatura znamená, že mohou být v takovýchto případech sebevědomější, jelikož se nemusí obávat, že by ochrana svobody projevu takové obsahy nepokrývala.

Této možnosti hojně využívají i česká média, mezi známější případy patří komiks časopisu Reflex, zvaný Zelený Raoul. Ten často vyobrazuje karikatury známých osobností v nejrůznějších ponižujících situacích. Jeden takový komiks, publikovaný 16. dubna 2012 a nazvaný „Paroubkovy erotické fantazie“, zobrazoval sexuální život expremiéra Jiřího Paroubka a jeho tehdejší manželky Petry Paroubkové. Té se karikatura natolik dotkla, že se rozhodla domáhat ochrany své osobnosti u Městského soudu, který však její žalobu odmítl, stejně jako později Vrchní soud v Praze, Nejvyšší

⁸⁴ Sousa Goucha proti Portugalsku, rozsudek Senátu ESLP ze dne 22.3.2016, stížnost č. 70434/12

⁸⁵ Přeloženo z anglického „*reasonable reader standard*“ z Sousa Goucha proti Portugalsku, rozsudek Senátu ESLP ze dne 22.3.2016, stížnost č. 70434/12

⁸⁶ Sousa Goucha proti Portugalsku, rozsudek Senátu ESLP ze dne 22.3.2016, stížnost č. 70434/12

soud a v dubnu 2014 také Ústavní soud. Jejich argumentace bylo mimo jiné založena na judikatuře ESLP v podobných sporech.⁸⁷

⁸⁷ Usnesení Ústavního soudu ze dne 17. dubna 2014, sp. zn. I.ÚS 2246/12

5. Analýza rozhodnutí ESLP v oblasti nových médií

Oblast nových médií je pro judikaturu Evropského soudu pro lidská práva zcela novou oblastí, která se započala rozvíjet až ve 21. století, ačkoliv v této době jsou tato média již pro mnoho lidí primárním zdrojem informací a již studie na konci 20. století „dokazovaly logicky tušený fakt, že hlavním zdrojem informací během prvního dne po zveřejnění zprávy jsou především elektronická média, zatímco tisk vykazoval jako první zdroj znatelně menší význam“.⁸⁸ Denis McQuail považuje nová média nejen za média, která jsou nově používána, ale především za média, která jsou „umožněna digitalizací a zároveň široce dostupná pro osobní potřebu jako komunikační zařízení“.⁸⁹ Vzhledem k již zmíněnému nepoměru rychlosti technického vývoje a úpravy právních řádů není neobvyklé, že daná tematika zatím ve vnitrostátním právu daného členského státu Rady Evropy nebyla dosud vůbec upravena. ESLP se tak dostává do zcela bezprecedentních situací a jeho rozhodnutí v této oblasti mají potenciál ovlivnit nejen další případy, které bude rozhodovat, ale také vnitrostátní úpravu v jednotlivých zemích.

Velmi aktuálním tématem se ESLP zabýval v roce 2015, kdy rozhodl v případě Delfi AS proti Estonsku týkajícího se odpovědnosti internetového zpravodajského portálu za komentáře zveřejněné třetí stranou – v tomto případě čtenáři portálu – pod některé z on-line článků. Toto téma bylo v té době zcela nové a ESLP tak dne 16. června 2015 vydal rozsudek, který bude mít významné postavení při případných budoucích sporech ve stejné oblasti, a to i na úrovni vnitrostátní, jelikož zařazení tzv. „internetového tisku“ pod některou z existujících právních úprav je i zde často předmětem sporu.⁹⁰

Případ započal již v lednu roku 2006, kdy jeden z největších estonských zpravodajských portálů publikoval článek o trajektové společnosti.⁹¹ Podle popisu v rozsudku ESLP článek rozebíral fakt, že se společnost rozhodla změnit svou trasu k některým ostrovům, což způsobilo praskání ledu v místech, kde mohly být v budoucnosti vybudovány tzv. „ledové silnice“. Následkem toho bylo, že se otevření těchto silnic, které měly být levnějším a rychlejším spojením k těmto ostrovům než

⁸⁸ TRAMPOTA, Tomáš. *Zpravodajství*. Praha: Portál, 2006. s. 107.

⁸⁹ MCQUAIL, Denis. *McQuail's Mass Communication Theory*. 6. vyd. Londýn: Sage Publications, 2010. s. 136.

⁹⁰ HRÁDEK, Jiří. Tiskový zákon pro internet? *IT právo*. [online] 13.5.2002 [cit. 11.5.2017]. Dostupné z: <http://www.itpravo.cz/index.shtml?x=89570>

⁹¹ Delfi AS proti Estonsku, rozsudek Velkého senátu ESLP ze dne 16.6.2015, stížnost č. 64569/09

trajekty, posunulo o několik týdnů. Stejně jako u jiných článků měli i u tohoto čtenáři možnost přidávat své komentáře a číst komentáře ostatních. Mnoho z nich v tomto případě přidalo velmi urážlivé a výhrušné komentáře o dané trajektové společnosti a o jejím vlastníkovi.⁹²

Společnost Delfi komentáře odstranila v březnu 2006, šest týdnů po jejich zveřejnění, na požádání právníků trajektové společnosti. Tato společnost následně úspěšně žalovala portál Delfi v dubnu téhož roku a v červnu 2008 obdržela rozhodnutí od estonského soudu, který portálu Delfi přisuzoval odpovědnost za potupné komentáře. Podle estonského rozsudku bylo vlastníkovi trajektové společnosti uděleno 5 tisíc Estonských korun jako náhrada za škody.

V červnu 2009 estonský Nejvyšší soud zamítl odvolání společnosti Delfi a nepřiznal jí možnost využít články 12 a 15 směrnice 2001/31/EC o elektronickém obchodu, podle kterých mají „Internet Service Providers (ISPs)“ neboli „poskytovatelé internetových služeb“ omezenou odpovědnost v případě urychleného odstranění po zjištění nezákonného obsahu, a články nepředpokládají povinnost předběžného monitorování, jelikož soudy tvrdí, že Delfi komentáře „integroval do zpravodajského portálu“.⁹³ Dále estonské soudy zdůraznily, že portál Delfi měl možnost kontrolovat příchozí nebo zveřejněné komentáře a své uživatele k jejich zveřejňování i vyzýval, na čemž měl i ekonomický zájem. Soud připustil, že je rozdíl mezi operátorem portálu a vydavatelem tradičních tištěných médií, a že operátor nemá stejné možnosti úprav komentářů před jejich publikací jako vydavatel. Přesto je však Nejvyšší soud toho názoru, že oba mají jistý ekonomický zájem na publikaci komentářů a tudíž je nutné je považovat za „vydavatele/zpravodaje“ (v estonském originálu „*avaldajad*“).⁹⁴ Dle estonského práva proto zdejší Nejvyšší soud shledal společnost Delfi jasně zodpovědnou, jelikož selhala jak v prevenci uveřejnění komentářů, které ponižovaly lidskou důstojnost a obsahovaly výhrůžky, a byly tudíž jasně nezákonné, tak v jejich pozdějším odstranění z vlastní iniciativy.

ESLP přijal stížnost společnosti Delfi opírající se o článek 10 Úmluvy v prosinci 2009. O necelý rok později, v říjnu 2013, Výbor ESLP jednohlasně rozhodl, že nedošlo k porušení článku 10 o svobodě projevu.⁹⁵ Zpravodajský portál Delfi byl shledán za

⁹² Delfi AS proti Estonsku, rozsudek Velkého senátu ESLP ze dne 16.6.2015, stížnost č. 64569/09

⁹³ Tamtéž.

⁹⁴ Tamtéž.

⁹⁵ Tamtéž.

poskytovatele obsahu, nikoliv pouze technických služeb, což znamená, že by měl být schopen účinně předcházet tomu, aby jasně nezákonné komentáře byly zveřejněny. Fakt, že portál Delfi urážející komentáře později odstranil, podle ESLP nebyl dostačující ke zproštění se odpovědnosti. Omezení svobody projevu a přidělená pokuta byly dle Výboru přiměřené především proto, že komentáře byly velmi urážlivé, portál selhal v prevenci jejich uveřejnění a z tohoto uveřejnění i profitoval a autorům komentářů navíc dovolil zůstat v anonymitě. V lednu 2014 společnost Delfi požádala o předložení případu Velkému Senátu ESLP a o půl roku později se tak stalo.

Velký senát ve svém rozsudku opět, z velmi podobných důvodů jako prve Výbor ESLP, potvrdil neporušení článku 10 Úmluvy čili svobody projevu. Nejprve se zabýval povinnostmi a odpovědností internetových zpravodajských portálů, které z ekonomických důvodů poskytují svým uživatelům možnost komentovat dříve zveřejněný obsah, a jejichž uživatelé tuto možnost využijí k (často i anonymním) nezákonným projevům a tyto projevy porušují osobní práva jiných – jedná se tedy o projevy nenávisti či vyzývání k násilí. Velký senát dospěl k názoru, že estonské soudy přiznaly odpovědnost portálu Delfi právem a jeho svobodu projevu omezily jen v přiměřených mezích. Senát dále souhlasil i s tím, že transpozice směrnice o elektronickém obchodu v tomto případě neměla být aplikována, jelikož se vztahuje pouze na „poskytovatele internetových služeb“,⁹⁶ jejichž působnost je čistě technická, automatická a tudíž pasivní, zatímco portál Delfi vykonával činnost totožnou s vydavatelem médií, který zároveň zprostředkovává zpravodajský portál. Účast portálu na zveřejňování komentářů nebyla pouze technická a pasivní. Velký senát se dle rozsudku dále shodl, že zásah estonských soudů do svobody projevu portálu byl dostatečně předvídatelný, stanovený zákonem, a navíc odůvodněný ochranou pověsti a práv dalších jedinců.

I když Velký senát uznal, že z internetu lze odvodit výhody pro výkon svobody projevu, je třeba také mít na paměti, že odpovědnost za potupné či jiné protiprávní projevy musí být zachována jako účinný prostředek proti porušování osobních práv. Dále zdůraznil, že vzhledem k rozsáhlosti tohoto profesionálně a komerčně vedeného portálu je nutné předpokládat schopnost portálu kontrolovat komentáře na něm publikované.⁹⁷ Vzhledem k rychlé reakci portálu nelze tvrdit, že zcela zanedbal svou

⁹⁶ Delfi AS proti Estonsku, rozsudek Velkého senátu ESLP ze dne 16.6.2015, stížnost č. 64569/09

⁹⁷ Tamtéž.

povinnost chránit třetí osoby, ale jejich automatický filtr, založený na rozeznávání slov, byl nedostačujícím prostředek v předcházení nenávistných projevů a vyzývání k násilí.

Velký senát ESLP dále potvrdil, že konkrétní komentáře neobsahovaly sofistikované metafory či rafinované hrozby – jednalo se tedy o zcela zřejmé projevy nenávisti a výhrůžky. Lze proto dovést, že ačkoliv byl filtr v některých případech užitečný, důkazy zcela jasně ukazují, že nebyl schopen předejít nenávistným projevům, a kvůli tomuto pochybení zmiňované komentáře zůstaly uveřejněny až šest týdnů. Soud popřel možnost, že by kontrola komentářů na portálu prostřednictvím přiměřených omezení mohla být přirovnávána k „soukromé cenzuře“.⁹⁸ Velký senát také považoval za závažné, že potenciální oběť nenávistných projevů má v rámci internetu mnohem omezenější možnosti jejich monitorování, než rozsáhlý portál, který disponuje nástroji k prevenci či odstranění podobných projevů. Závěrem se Velký senát shodl, že snaha portálu Delfi smazat urážející komentáře byla nedostatečná a kompenzace v hodnotě 320 Euro, která byla portálu udělena, významně nezasahovala do jeho svobody projevu. Uložení odpovědnosti portálu Delfi tak Soud považoval za podložené a přiměřené, a proto hlasováním 15 ku 2 rozhodl, že nedošlo k porušení článku 10 Úmluvy.⁹⁹

Velký senát v rámci rozhodování vznesl také velmi důležitou úvahu – tento případ by podle něj neměl ovlivnit „další internetová fóra“, na kterých mohou sice třetí osoby zanechávat komentáře (tedy např. diskuzní fóra nebo tzv. „nástenky“), ale tyto komentáře nejsou směřovány obsahem zveřejňovaným přímo správcem fóra. Rozhodnutí dále není aplikovatelné na případy týkající se sociálních médií, kde poskytovatel nezveřejňuje jakýkoliv obsah a může jím být soukromá osoba provozující webovou stránku či blog jako koníček.

Soud zdůraznil, že rozhodnutí se týká pouze portálů s profesionálním vedením, které fungují na komerční bázi. Napadené komentáře navíc přímo obsahovaly nenávistné projevy a projevy, které výslovně vyzývaly ke konání násilí. K zjištění jejich protiprávní povahy tak portál nepotřeboval žádnou lingvistickou či právní analýzu, jelikož zveřejněné poznámky byly na první pohled zjevně protiprávní.

Všechny tyto úvahy Velkého senátu usnadňují představu o další konkrétní aplikaci tohoto rozhodnutí v praxi i v českém mediálním prostoru. Ačkoliv se netýká sociálních sítí či diskuzních fór, možnost komentářů v anonymní podobě nyní poskytuje

⁹⁸ Přeloženo z anglického „*private censorship*“ z Delfi AS proti Estonsku, rozsudek Velkého senátu ESLP ze dne 16.6.2015, stížnost č. 64569/09

⁹⁹ Delfi AS proti Estonsku, rozsudek Velkého senátu ESLP ze dne 16.6.2015, stížnost č. 64569/09

i mnoho zpravodajských portálů u nás. Lze tedy předpokládat, že tyto komentáře musí procházet co možná nejrychlejší zpětnou kontrolou ze strany administrátora portálu, přinejmenším dříve než za šest týdnů. Urážlivé komentáře na takovýchto portálech nejsou nijak neobvyklé, pokud by však překročily jistou mez a staly se opravdu nezákonnými nenávisnými projevy či pokud by propagovaly násilí vůči konkrétní osobě nebo skupině osob, mají tyto postižené osoby, dle rozhodnutí Delfi AS proti Estonsku možnost požadovat kompenzaci za újmu, kterou utrpěly.

Rozsudek v případě Delfi AS proti Estonsku byl pro mnohé velkým překvapením, jelikož odpovědnost za obsah třetích stran takřka žádné z podobných portálů nepředpokládaly a, jak již bylo řečeno, tento spor se zabýval tematikou, která byla pro ESLP zcela nová. Již o necelý rok později, v únoru 2016, však ESLP rozhodl v případě Magyar Tartalomszolgáltatók Egyesülete (dále MTE) a Index.Hu Zrt proti Maďarsku, který byl sporu portálu Delfi velmi podobný. O finálním rozsudku rozhodl opět Velký senát, tentokrát však zcela opačně, tedy ve prospěch portálu.¹⁰⁰

Tento maďarský případ započal v roce 2010, když čtenáři dvou různých portálů publikovali na jejich webových stránkách anonymní urážlivé a vulgární komentáře kritizující zavádějící obchodní praktiky realitních webových stránek. Stejně jako v případě portálu Delfi ESLP shledal, že dle vnitrostátního práva mohly tyto portály předpokládat svou odpovědnost za tyto komentáře, a omezení svobody projevu tak bylo „předepsáno zákonem“, což byl také důvod, proč vnitrostátní soudy v Maďarsku portálům odpovědnost přiznaly.

Hlavním rozdílem od případu Delfi AS proti Estonsku byla tak druhá podmínka, a to zda bylo omezení nutné v zájmu „ochrany pověsti či práv druhých“. ESLP zde odkázal na svůj předešlý rozsudek v této problematice a potvrdil, že internetové portály v principu musí nést určitou odpovědnost za svůj obsah.¹⁰¹ Vzhledem k povaze internetu se však tato odpovědnost liší od odpovědnosti vydavatele tradičních médií, a to zejména v případě obsahu publikovaného třetími osobami. Hlavní skutkový rozdíl byl proto přímo v povaze komentářů, které třetí strany uveřejnily. V případě estonského portálu se jednalo o komentáře přímo protiprávní - bylo možné zde hovořit přímo o projevech nenávisti a o podněcování nenávisti. V maďarském případě komentáře přímo protiprávní dle ESLP nejsou, ačkoliv se jedná o poznámky urážlivé a vulgární. Dále

¹⁰⁰ Magyar Tartalomszolgáltatók Egyesülete a Index.Hu Zrt proti Maďarsku, rozsudek Velkého senátu ESLP ze dne 2.2.2016, stížnost č. 22947/13

¹⁰¹ Delfi AS proti Estonsku, rozsudek Velkého senátu ESLP ze dne 16.6.2015, stížnost č. 64569/09

ESLP využil pěti kritérií z dřívější judikatury,¹⁰² dle kterých lze určit, zda bylo omezení přiměřené:

- 1) Kontext a obsah napadených komentářů
- 2) Odpovědnost autorů komentářů
- 3) Opatření provozovatelů internetových stránek a chování poškozeného
- 4) Důsledky komentářů pro poškozenou osobu
- 5) Důsledky pro žadatele

Dle ESLP však maďarské soudy tato kritéria nevyužily a celkově se nedostatečně věnovaly „vyvážení“ žadatelova práva na svobodu projevu s právem realitní webové stránky na svou obchodní pověst. Zejména pak z toho důvodu, že maďarské soudy považovaly komentáře automaticky za nezákonné, ačkoliv podle ESLP v tomto případě souvisejí se záležitostmi veřejného zájmu - mohou tak přispět k debatě o obchodních praktikách realitní firmy, která je řadou klientů považována za škodlivou. Dle ESLP byly navíc formulace komentářů a jejich obsah sice nízké úrovně, ale výrazy v nich použité jsou časté na mnoha různých portálech, což snižuje dopad, který mohou mít.

Maďarské portály dle názoru ESLP přijaly jistá opatření, aby hanlivým komentářům na svých stránkách zabránily či je odstranily a oba měly ve svých podmínkách poskytování služeb informací o možnosti nahlášení nezákonných komentářů uživateli a jejich smazání. ESLP zde navíc zdůrazňuje, že je významný rozdíl mezi pověstí obchodní a pověstí soukromé osoby, týkající se jejího sociálního postavení. V případě zmiňované realitní firmy již navíc probíhalo vyšetřování jejich obchodních praktik a ESLP proto není přesvědčen o tom, že by komentáře na portálech mohly významně dodatečně ovlivnit přístup dalších zákazníků.

Dle rozsudku ESLP si je rozhodující Senát vědom důsledků, které by rozhodnutí o paušální odpovědnosti portálů za komentáře třetích stran mělo - sám přiznává, že by takový rozsudek mohl mít výrazně tlumivý efekt (v anglickém originále „chilling effect“¹⁰³) na svobodu projevu na internetu a pro mnoho portálů by pravděpodobně znamenal kompletní uzavření prostoru pro komentáře. ESLP tak vyjádřil názor, že maďarské soudy nevěnovaly dostatečnou pozornost tomu, co bylo pro představitele svobodných elektronických médií v sázce. Zde ESLP opět odkázal na estonský případ

¹⁰² Magyar Tartalomszolgáltatók Egyesülete a Index.hu Zrt proti Maďarsku, rozsudek Senátu ESLP ze dne 2.2.2016, stížnost č. 22947/13

portálu Delfi, kde uvedl, že pokud portál disponuje dostatečně efektivním a rychlým systémem pro kontrolu komentářů, mohl tento systém v mnoha případech pro vyvážení práv všech zúčastněných postačit. O odpovědnosti portálu tak lze mluvit pouze pokud by komentáře byly jasně nezákonné a portál by v jejich neodkladném odstranění selhal. Vzhledem k tomu, že komentáře v maďarském případě takového rázu nebyly, musí ESLP s rozhodnutím maďarských soudů nesouhlasit, vzhledem k naprosté absenci jakéhokoliv vyvážení práv stran. ESLP proto odhlasoval že v maďarském případě došlo k porušení článku 10 o svobodě projevu.

Z nekonzistence rozsudků ESLP na toto téma je zřejmé, že řešení této problematiky je stále v počátcích. Z estonského případu můžeme vyvodit, že ESLP není ochoten internetové portály ponechat zcela bez možnosti odpovědnosti, v maďarském sporu však pro změnu ukazuje, že si je vědom nechvalných následků, které by mohly nastat, pokud by portály byly odpovědné vždy. To však v současné době vyvolává situaci právní nejistoty, kterou může ESLP ukončit pouze dalšími rozsudky a ustálením své judikatury.

Dalším tématem v rámci „nových médií“ jsou obsahy publikované sice též na internetu, ovšem ne vždy mediálními profesionály, nýbrž takřka kýmkoliv pomocí sociálních sítí či tzv. blogů. Právě blogů nebo webových stránek soukromých osob se týká pro ostatní státy Rady Evropy těžko uchopitelný případ Ahmeta Yildirima, který svou stránku provozoval pomocí společnosti Google, ze svého rodného Turecka. Podle statistik vedených samotným Evropským soudem pro lidská práva došlo v roce 2016 k nejvyššímu počtu zaznamenaných porušení článku 10 o svobodě projevu ze všech 47 zemí Rady Evropy právě v Turecku. ESLP za tento rok v souvislosti s Tureckem rozhodl o porušení článku 10 celkově sedmkrát.¹⁰⁴

O článek 10 se opíral i případ Ahmeta Yildirima, jehož začátky sahají až roku 2009, kdy turecký Trestní soud první instance rozhodl o zablokování webových stránek, jejichž správce byl obviněn z urážení památky prvního tureckého prezidenta Atatürka.¹⁰⁵ Turecké telekomunikační ředitelství (Telecommunications Directorate či TIB) se k případu vyjádřilo v tom smyslu, že jediný způsob, jak zablokovat

¹⁰³ Magyar Tartalomszolgáltatók Egyesülete a Index.Hu Zrt proti Maďarsku, rozsudek Senátu ESLP ze dne 2.2.2016, stížnost č. 22947/13

¹⁰⁴ The ECHR in facts and figures. [online]. s. 11. [cit. 28.03.2017]. Dostupné z: http://www.echr.coe.int/Documents/Facts_Figures_2016_ENG.pdf

¹⁰⁵ Ahmet Yildirim proti Turecku, rozsudek Senátu ESLP ze dne 2.2.2016, stížnost č. 3111/10

problematickou stránku, je zablokovat obecně veškerý přístup na stránky společnosti Google, jelikož pachatel žil v zahraničí.¹⁰⁶

Ahmet Yildirim, turecký občan žijící v Istanbulu, provozoval v této době webovou stránku spravovanou službou Google Sites, kde publikoval své akademické práce a své názory na různá témata. Kvůli rozsudku tureckého Trestního soudu však i on ztratil ke své vlastní stránce přístup. Ahmet Yildirim proti tomuto opatření argumentoval svou svobodou získávat a šířit informace a myšlenky, opírající se o článek 10 Úmluvy.

Ve své stížnosti k ESLP se Ahmet Yildirim vyjádřil v tom smyslu, že blokování všech stránek společnosti Google je úměrné nepřímé cenzuře a následky tohoto blokování byly nepřiměřené k sledovanému cíli - konkrétně upření přístupu na jeho vlastní webovou stránku, která nebyla nijak spojena s protiprávním obsahem, který blokování zapříčinil. Dále ESLP sdělil, že řízení vedoucí k zablokování stránek Google nepovažuje za spravedlivé a nestranné. Žalovaný stát se spoléhal na vnitrostátní právo, v němž se uvádí, že pokud soud nařídí blokování přístupu na konkrétní webové stránky je na telekomunikačním ředitelství, aby opatření realizovalo. V případě, že se jedná o zahraničního poskytovatele obsahu či služeb, může ředitelství blokovat veškerý přístup ke stránkám zprostředkovatele těchto služeb podle zákona.¹⁰⁷

Evropský soud pro lidská práva ve svém rozhodnutí potvrdil, že turecká vláda nespĺnila povinnost nést důkazní břemeno a uložení takového omezení bylo proto nepodložené a neoprávněné. S ohledem na tzv. „negativní povinnosti“ státu, podle kterých by se měl zdržet zásahů do žadatelovy svobody projevu na internetu, na aplikaci vnitrostátního práva bez dodržování zásad Úmluvy, na absenci souvislosti mezi blokováním nezákonným obsahem a zcela zákonným obsahem stránky žadatele a na nedostatečné odůvodnění zásahu státu, Soud potvrdil, že došlo k zásahu do svobody projevu zakotvené článkem 10 Úmluvy.

Ve své analýze ESLP poznamenal, že svoboda projevu je dvojí a zahrnuje nejen právo na předávání, ale také na přijímání informací, a ačkoliv článek 10 neobsahuje absolutní ochranu proti předběžné cenzuře, je nutné všechna omezení svobody projevu podrobit přísnému soudnímu přezkumu. ESLP dále deklaroval nutnost úprav v tureckém vnitrostátním právu, které nebylo v souladu s Úmluvou, zejména v oblasti blokování internetu. ESLP udělil Turecku pokutu ve výši 7,500 Euro.

¹⁰⁶ Ahmet Yildirim proti Turecku, rozsudek Senátu ESLP ze dne 2.2.2016, stížnost č. 3111/10

Ačkoliv je tento případ významný pro další rozhodování ESLP a upevňuje jeho kladný vztah k důležitosti svobody projevu na internetu, v konkrétním případě Turecka bohužel vzhledem k následnému vývoji nelze hovořit o úspěšné nápravě tohoto problému. V roce 2016 turecká vláda zablokovala Facebook a Twitter, jakožto nejaktivnější sociální sítě, údajně z toho důvodu, že byly využívány k šíření reportáží o výbuchu bomby v Ankaře.¹⁰⁸ A nyní o rok později, v dubnu 2017, došlo také k dočasnému zablokování webových stránek Wikipedie, jehož přesná příčina je nejasná, ale podle tureckých médií se tak stalo kvůli obsahům „podporujícím teror“.¹⁰⁹ Vzhledem k těmto událostem a politickému vývoji v Turecku obecně, se Turecko v rámci Rady Evropy jeví jako jeden z mála případů, kde je kromě svobody projevu ohrožena samotná demokracie, což je problém daleko závažnější, vymykající se působnosti Evropského soudu pro lidská práva.¹¹⁰

Pro český mediální prostor na internetu tak toto rozhodnutí může působit téměř zbytečně, jelikož k omezování svobody projevu v takovéto míře zde v posledních desetiletích nedochází. Přesto je však důležité si uvědomit, že pro právní jistotu občanů i samotných členských států, je stanovisko ESLP na toto téma zcela nezbytné, jelikož svoboda projevu na internetu musí mít také vlastní právní úpravu.

¹⁰⁷ Ahmet Yildirim proti Turecku, rozsudek Senátu ESLP ze dne 2.2.2016, stížnost č. 3111/10

¹⁰⁸ WORLEY, Will. Turkish government ‘block Twitter and Facebook’ as part of alleged media ban following Ankara blast The ECHR in facts and figures. *Independent*. [online]. [cit. 10.05.2017]. Dostupné z: <http://www.independent.co.uk/news/world/europe/ankara-explosion-turkey-twitter-facebook-ban-a6929136.html>

¹⁰⁹ Přeloženo z anglického „supporting terror“ z *Turkish authorities block Wikipedia without giving reason*. [online]. [cit. 10.05.2017]. Dostupné z: <http://www.bbc.com/news/world-europe-39754909>

¹¹⁰ ALEMDAR, Zeynep. *The “Turkish Model” of Freedom of Speech, Free Speech and Censorship Around the Globe* Central European University Press, 2015. [online] s. 429 – 444. [cit. 11.05.2017]. Dostupné z: <http://www.jstor.org/stable/10.7829/j.ctt13wztv7.25>

6. Výzkum: Vliv rozsudků ESLP na česká média

6.1. Metodika

Při zkoumání vlivu rozsudku ESLP na česká média nelze opomenout snad nejdůležitější zdroj informací na toto téma – tedy novináře a další mediální činitele, kteří s těmito informacemi pracují v praxi přímo. Součástí této práce je proto i výzkum o pohledu mediálních činitelů v oblasti politiky a práva na vliv rozsudků ESLP na česká média zpracovaný formou kvantitativní analýzy.

Cílem tohoto výzkumu bylo zachytit postoje a názory předem definované cílové skupiny na vliv rozsudků Evropského soudu pro lidská práva na česká média. Základním souborem byli lidé pracující v českých médiích se zaměřením na politiku či práva. Hodnoty byly zjišťovány metodou kvantitativního výzkumu ve formě elektronického dotazníku, který byl v termínu 28.2.-28.3.2017 umístěn na serveru Google Forms. Ten byl ve formě elektronického odkazu emailem zaslán k vyplnění pouze předem vybraným osobám, které splňovaly kritéria definující základní soubor, či jejich zaměstnavatelům. Dotazník se skládá z osmi otázek, z nichž pět je uzavřených, jedna polouzavřená a dvě otevřené.

Ačkoliv se rozhodnutí ESLP v oblasti médií může jevit jako snad nejdůležitější ukazatel tendencí judikatury této oblasti v Evropě, je nutné podotknout, že málokterý novinář má během výkonu své profese příznivé časové podmínky pro to, aby mohl průběžně sledovat alespoň českou judikaturu v oblasti médií, o judikatuře ESLP ani nemluvě. Zároveň však nelze předpokládat vysokou aktivitu v tomto směru ani od zaměstnavatele, jelikož ani ten většinou nemívá prostředky či motivaci své zaměstnance o rozhodnutích ESLP informovat.

Během samotného dotazování proto vyšel najevo předvídatelný fakt. A to, že v již omezené skupině novinářů věnujících se tématice politické či přímo právní, lze získat odpovědi na téma jako je „Vliv rozsudků ESLP na česká média“ od dostatečného počtu jen velmi těžko. Předpoklad, že se o tuto tematiku zajímá méně než polovina tento úkol nadále ztěžuje. I přes vyvinutou snahu tak na vytvořený dotazník zodpovědělo pouze pět novinářů.

Z tohoto důvodu nelze vzorek považovat za reprezentativní a z výsledků výzkumu nelze odvozovat žádné obecnější závěry, lze jej však snad alespoň vnímat jako pět krátkých rozhovorů s různými profesionály v této oblasti.

Dalším z důvodů, proč nelze předpokládat příliš velký zájem o judikaturu ESLP, je fakt, že zatím nedošlo k významnému rozhodnutí ESLP v oblasti médií přímo pro Českou republiku. Čeští novináři tak mohou nabýt dojmu, že se jich tento nejvyšší soudní přezkum netýká tolik jako jiných. Zároveň to však znamená, že by čeští novináři mohli mít k ESLP pozitivnější přístup, jelikož s ním zatím nemají vlastní negativní zkušenost.

Své hypotézy jsem proto stanovila takto:

H1: Méně než polovina redaktorů se o judikatuře ESLP informuje z vlastního zájmu alespoň občas.

H2: Jediný způsob, kterým někteří zaměstnavatelé v médiích informují své zaměstnance o judikatuře ESLP je skrze e-mailové newslettery.

H3: Redaktoři nemají pocit, že by jim informace o judikatuře ESLP významně pomohly při výkonu jejich práce.

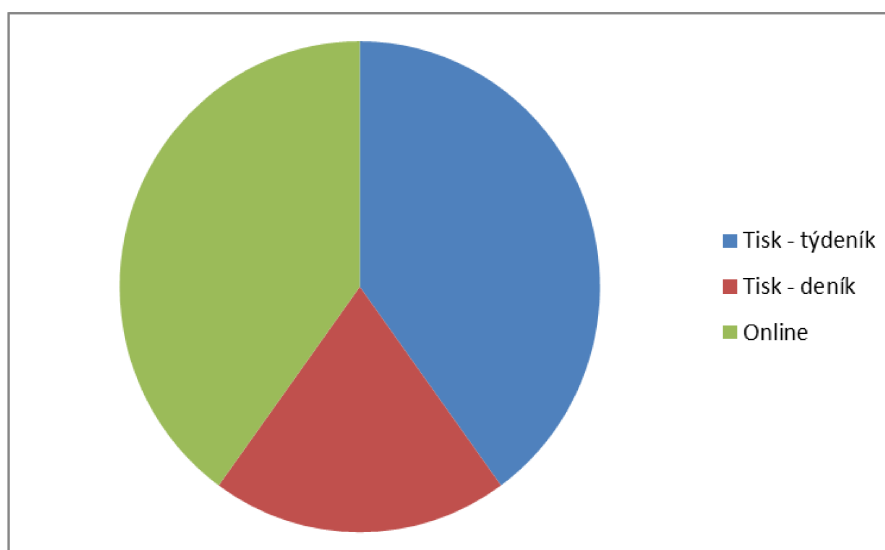
H4: Podle většiny redaktorů judikatura ESLP česká média ovlivňuje pozitivně.

6.2. Výsledky

Vyhodnocení výzkumu proběhlo na serveru Google Forms a výsledné hodnoty byly poté zaneseny do aplikace Excel, kde byly také vytvořeny grafy.

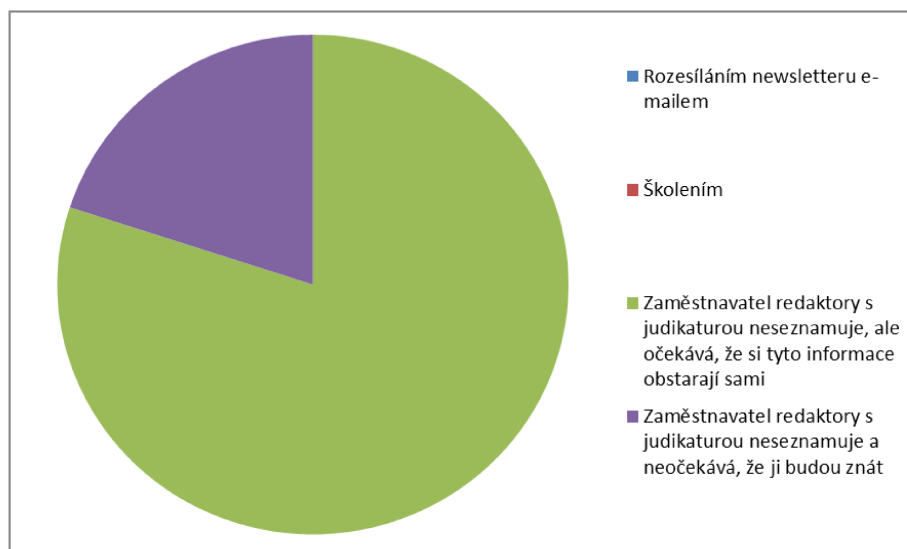
Otázka č. 1 Typ média, pro které pracujete (v případě tisku také periodicita)

Dva z respondentů pracují pro tištěný týdeník, jeden pro tištěný deník a další dva pro online média. Z rozhlasu, televizního vysílání či jiných médií nebyl žádný.

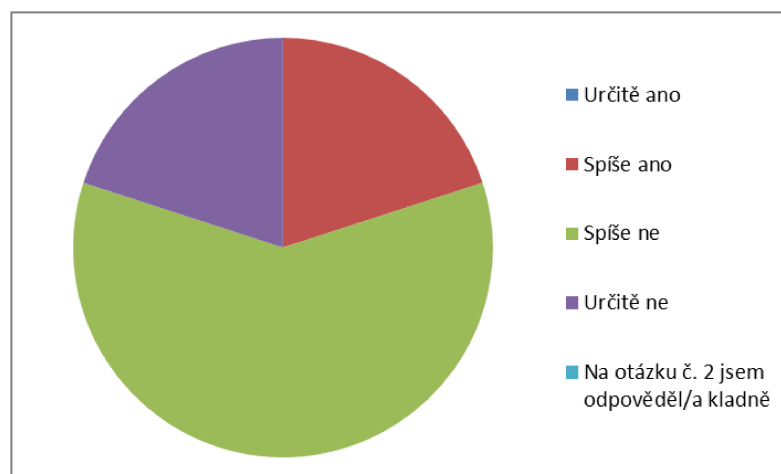
Otázka č. 2 Má Váš zaměstnavatel snahu své redaktory průběžně seznamovat s novými rozsudky Evropského soudu pro lidská práva? Pokud ano, jakou formou?

Zaměstnavatel čtyř z pěti respondentů je s judikaturou neseznamuje, ale očekává, že si tyto informace obstarají sami. U jednoho z nich zaměstnavatel toto ani neočekává. Tento výsledek vyvrací H1, jelikož newsletter nerozesílá žádný ze zaměstnavatelů.

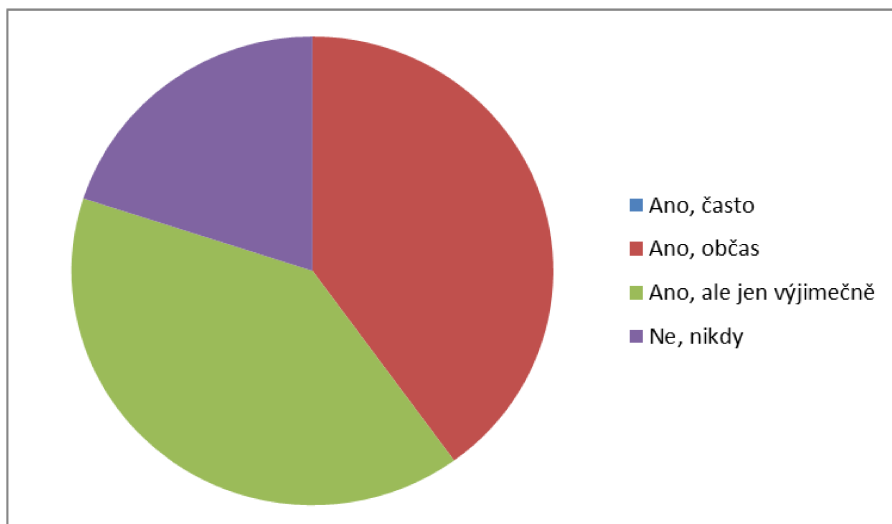
Otázka č. 3 Pokud ne, myslíte si, že by to bylo vhodné a pomohlo by Vám to při výkonu Vaší práce?

Tři z respondentů si myslí, že by jim seznámení se s judikaturou ESLP v jejich práci spíše nepomohlo. Jeden si myslí, že spíše ano a jeden naopak, že určitě ne. Toto potvrzuje H3, jelikož pouze jeden respondent měl pocit, že by mu judikatura spíše pomohla.

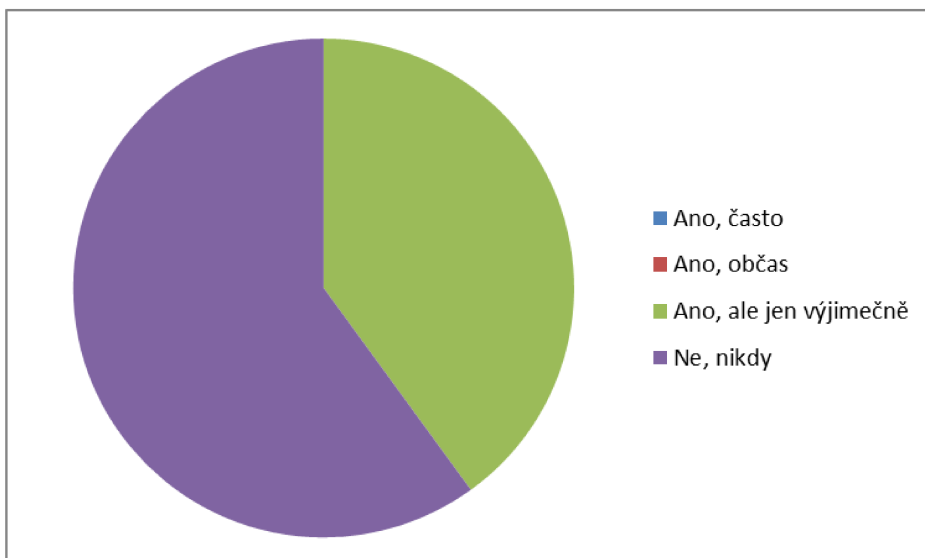
Otázka č. 4 Sledujete rozhodnutí Evropského soudu pro lidská práva z vlastního zájmu?

Dva z respondentů rozhodnutí ESLP sledují občas, další dva výjimečně a jeden nikdy. Toto rozdělení potvrzuje H1, jelikož alespoň občas sledují judikaturu ESLP jen dva respondenti z pěti.

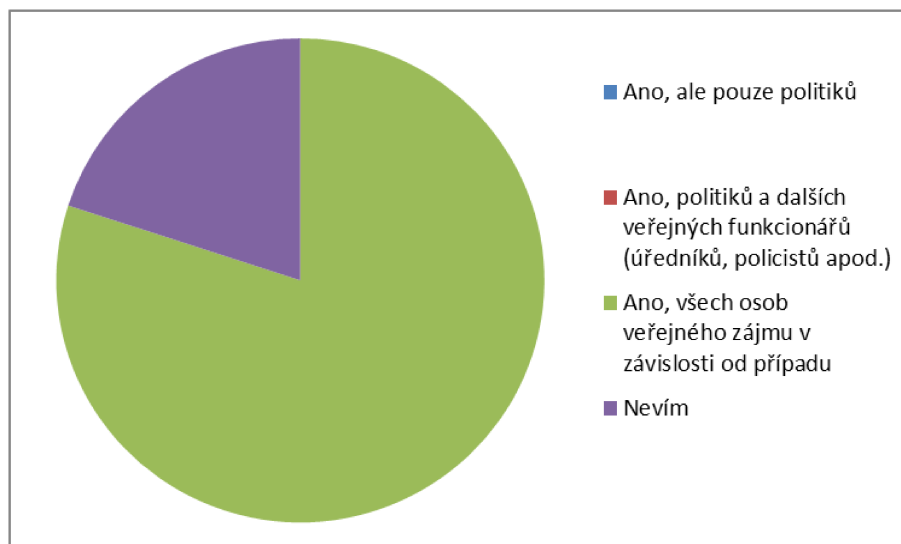
Otázka č. 5 Myslíte si, že vás již existující rozhodnutí Evropského soudu pro lidská práva při výkonu Vaší práce nějak ovlivňuje?

Podle tří respondentů z pěti je rozhodnutí ESLP při práci neovlivňují nikdy, podle dvou jen výjimečně.

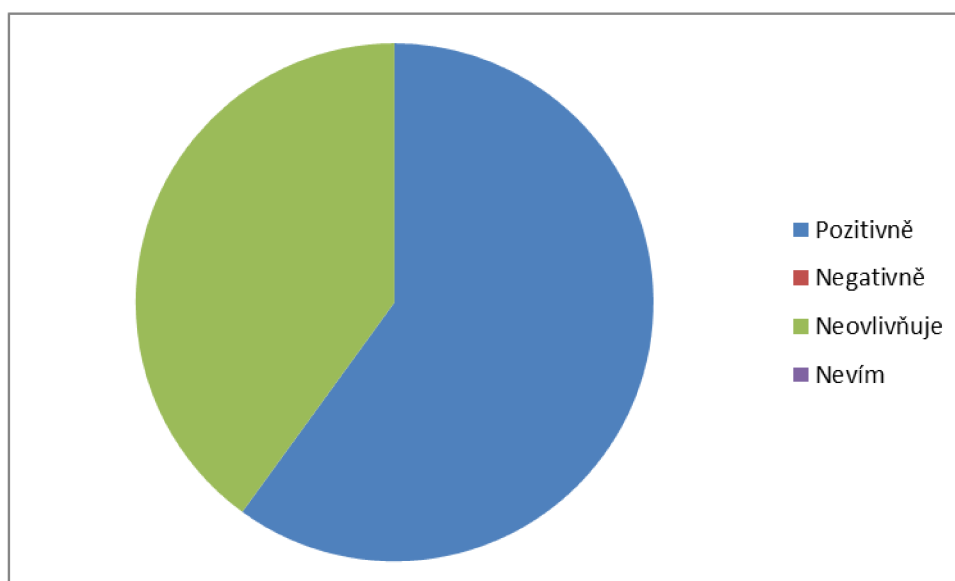
Otázka č. 6 Umožňují podle Vás rozhodnutí Evropského soudu pro lidská práva novinářům více veřejné kritiky?

Podle čtyř respondentů rozhodnutí ESLP umožňují více veřejné kritiky všech osob dle případu. Jeden z respondentů zvolil odpověď „Nevím“.

Otázka č. 7 Jakým směrem podle Vás judikatura Evropského soudu pro lidská práva ovlivňuje práci českých novinářů?

Podle tří respondentů judikatura ESLP ovlivňuje práci českých novinářů pozitivně, podle dalších dvou ji neovlivňuje vůbec, což potvrzuje H4 – podle většiny novinářů judikatura ESLP česká média ovlivňuje pozitivně.

Otázka č. 7 Odůvodněte, prosím, cca dvěma větami svojí odpověď na otázku č. 7.

Odpovědi:

- 1) Stanovují evropský standard, jímž je možné veřejné věci v jednotlivých zemích poměřovat.
- 2) Chrání novinářskou profesi.
- 3) Nemají na mou práci vliv.
- 4) Novináři díky ní mohou předpokládat, jaký obsah je v pořádku a jaký napadnutelný u soudu.
- 5) Jako redaktor o rozhodnutí soudu nevím a neovlivňuje mě v praxi.

Závěr

Cílem této práce je na základě analýz aktuální judikatury Evropského soudu pro lidská práva v oblasti médií ukázat její vliv i na český mediální prostor. Prvním ze způsobů, jak může ESLP česká média ovlivnit, je přímo skrze svá finální rozhodnutí v oblasti médií, která pro média znamenají například změnu určitých regulací či jiné přizpůsobení novému standardu, který ESLP stanovil.

Dále se tento vliv může projevit nepřímo skrze judikaturu českou, jako tomu bylo například v nálezech Ústavního soudu, ve kterých použil rozsudky jako je *Handyside* proti Spojenému Království k rozhodnutí ve sporech, které nikdy neopustily sféru českého soudnictví. Z těchto i dalších dříve uvedených případů je zřejmé, že české soudnictví judikaturu Evropského soudu pro lidská práva přebírá a zcela běžně využívá ve své rozhodovací praxi. Ta poté ovlivňuje samotné mediální prostředí a chování redaktorů díky jejich povědomí o rozsudcích známých sporů, jako například v kauzách Heleny Vondráčkové nebo Petry Paroubkové, jejichž rozhodnutí a argumentace byly přímo mířeny na český mediální prostor.

Třetím ze způsobů, jak může judikatura ESLP česká média ovlivňovat, je přímo skrze mediální praxi – tedy tak, že samotná rozhodnutí změní způsob, jakým se jednotlivci pracující v médiích chovají, především proto, aby případným dalším sporům předešly. O tomto typu vlivu je k dispozici daleko méně informací a bohužel ani z provedeného výzkumu nelze vyvodit jednoznačné závěry. Obecně lze však z praxe pokládat za pravdivé, že tento vliv je velmi omezený, jelikož redaktoři a další zaměstnanci médií judikatuře příliš pozornosti nevěnují – z české tedy nejspíše zachytí především zmiňované kauzy, které jsou hojně medializované a tudíž obecně známé. Přímý vliv ESLP je zde však zanedbatelný, jelikož tento soud se sporem přímo z českého mediálního prostoru zatím nezabýval a případů z jiných zemí je takové množství, že si z nich redaktoři jen těžko mohou vytvořit obecný přehled.

Tato neznalost českých novinářů s velkou pravděpodobností také vede k tomu, že jejich velká část ESLP stále vnímá především jako „ochránce“ lidských práv a tedy svobody projevu, ačkoliv při detailnější analýze jeho rozhodovací praxe rozhodně nelze říci, že by většina rozsudků byla pouze ve prospěch svobody projevu a tedy ve prospěch redaktorů médií. Otázkou tedy zůstává, jak se bude vliv judikatury ESLP na český mediální prostor vyvíjet nadále, a zda budou redaktoři nuceni se o jejím stavu informovat častěji.

Summary

This thesis focuses on the analysis of recent judgments made by the European Court of Human Rights in the field of media. The ECHR is the highest judicial authority which concerns itself with the protection of freedom of speech, as its main goal is to protect all of the basic human rights afforded by the European Convention for the Protection of Human Rights and Fundamental Freedoms. Due to this, the ECHR has the potential to influence the media systems in each of the member states of the Council of Europe themselves.

The thesis begins with two theoretical chapters, the first explaining the role of the ECHR, its legislation and its role in the media field, and the second explaining the different media systems. The three main practical chapters focus on the analysis of the judgments themselves, in this order: judgments on the publication of „secret“ or „confidential“ documents, judgments on the freedom of speech and the protection of private life and judgments concerning „new media“. The very last practical chapter attempts to capture the influence of the ECHR legislation, through a survey answered by Czech employees in the media field.

Overall the thesis shows how the legislation of the ECHR affects the media of the member states of the Council of Europe and how this has recently changed.

Použitá literatura

BURTON, Graeme; JIRÁK, Jan. *Úvod do studia médií*. Brno: Barrister&Principal, 2001. 392 s. ISBN 80-85947-67-6.

CHRISTIANS, Clifford G.; GLASSER, Theodore; MCQUAIL, Denis; NORDENSTRENG, Kaarle; WHITE, Robert A. *Normative Theories of the Media: Journalism in Democratic Societies*. Illinois: University of Illinois Press, 2009. 296 s. ISBN 978-0-252-07618-3.

HALLIN, Daniel C.; MANCINI, Paolo. *Comparing Media Systems: Three Models of Media and Politics*. Cambridge: Cambridge University Press, 2004. 342 s. ISBN 978-0-521-54308-8.

HALLIN, Daniel C.; MANCINI, Paolo. *Systémy médií v postmoderním světě*. Praha: Portál 2008. 368 s. ISBN 987-80-7367-377.

HERCZEG, Jiří. *Média a trestní řízení*. Praha: Leges, 2013. 288 s. ISBN 978-80-87576-50-2.

KMEC, Jiří; KOSAŘ, David; KRATOCHVÍL, Jan; BOBEK, Michal. *Evropská úmluva o lidských právech*. Praha. C. H. Beck, 2012. 1696 s. ISBN 978-80-7400-365-3.

MCQUAIL, Denis. *McQuail's Mass Communication Theory*. 6. vyd. Londýn: Sage Publications, 2010. 632 s. ISBN 978-1-446-24402-9.

PRICE, Monroe E.; VERHULST, Stefaan; MORGAN, Libby. *Routledge Handbook of Media Law*. Abingdon: Routledge, 2013. 594 s. ISBN 978-0-415-68316-6.

SIEBERT, Fred S. ; PETERSON, Theodore; SCHRAMM, Wilbur. *Four Theories of the Press: The Authoritarian, Libertarian, Social Responsibility, and Soviet Communist Concepts of what the Press Should be and Do*. Illinois: University of Illinois Press, 1956. 153 s. ISBN 9780415683166

TRAMPOTA, Tomáš. *Zpravodajství*. Praha: Portál, 2006. 192 s. ISBN 80-7367-096-8.

Články

BOOTHBY, Robert. The Future of the Council of Europe. *International Affairs* (Royal Institute of International Affairs) [online]. st. 331 [cit. 29.03.2017]. Dostupný z: <http://www.jstor.org/stable/2607418>.

Centre Virtuel de la Connaissance sur l'Europe. [online]. *The origins of the Council of Europe*. Luxemburg. [cit. 26.1.2016]. Dostupný z:

<http://www.cvce.eu/en/education/unit-content/-/unit/026961fe-0d57-4314-a40a-a4ac066a1801/13839cdf-3e7e-4985-995f-2b6d9b534633>

WORLEY, Will. Turkish government 'block Twitter and Facebook' as part of alleged media ban following Ankara blast The ECHR in facts and figures. *Independent*. [online]. [cit. 10.05.2017]. Dostupné z:

<http://www.independent.co.uk/news/world/europe/ankara-explosion-turkey-twitter-facebook-ban-a6929136.html>

Turkish authorities block Wikipedia without giving reason. *BBC*. [online].

[cit.10.05.2017]. Dostupné z: <http://www.bbc.com/news/world-europe-39754909>

ALEMDAR, Zeynep. The "Turkish Model" of Freedom of Speech. *Free Speech and Censorship Around the Globe*. Central European University Press, 2015. [online]

[cit.11.05.2017]. Dostupné z: <http://www.jstor.org/stable/10.7829/j.ctt13wzvtv7.25>

VOORHOOF, Dirk. Bédat v. Switzerland (Grand Chamber). *IRIS Merlin*. [online].

2016. [cit. 27.02.2017]. Dostupné z: <http://merlin.obs.coe.int/article.php?id=15549>

La Suisse condamnée pour la violation de la liberté d'expression. *Tribune de Genève*.

[online] 1. 7. 2014 [cit. 11.05.2017]. Dostupné z: <http://www.tdg.ch/suisse/suisse-condamnee-violation-liberte-expression/story/20069253>

HRÁDEK, Jiří. Tiskový zákon pro internet? *IT právo*. [online] 13.5.2002 [cit.

11.5.2017]. Dostupné z: <http://www.itpravo.cz/index.shtml?x=89570>

Judikatura

Handyside proti Spojenému království, rozsudek pléna ESLP ze dne 7.12.1976, stížnost č. 5493/72

Nález ústavního soudu ze dne 11. dubna 2017, sp. zn. IV.ÚS 2609/16

Rozsudek Městského soudu v Praze ze dne 16.3.2017, čj. 6 A 82/2016 – 104

Christine Goodwin proti Spojenému království, rozsudek ESLP ze dne 11.6.2002, stížnost č. 28957/95

Nález Ústavního soudu ze dne 26. dubna 2016, sp. zn. III.ÚS 3457/14

Lingens proti Rakousku, rozsudek pléna ESLP ze dne .7.1986, stížnost č. 9815/82

Nález Ústavního soudu ze dne 23. června 2015, sp. zn. II.ÚS 577/13

Stoll proti Švýcarsku, rozsudek Velkého senátu ESLP ze dne 10.12.2007, stížnost č. 69698/01

Bédat proti Švýcarsku, rozsudek Velkého senátu ESLP ze dne 29.3.2016, stížnost č. 56925/08

Carolis a France Televisions proti Francii, rozsudek Senátu ESLP ze dne 21.1.2016, stížnost č. 29313/10

Sousa Goucha proti Portugalsku, rozsudek Senátu ESLP ze dne 22.3.2016, stížnost č. 70434/12

Usnesení Ústavního soudu ze dne 17. dubna 2014, sp. zn. I.ÚS 2246/12

Delfi AS proti Estonsku, rozsudek Velkého senátu ESLP ze dne 16.6.2015, stížnost č. 64569/

Magyar Tartalomszolgáltatók Egyesülete a Index.Hu Zrt proti Maďarsku, rozsudek Velkého senátu ESLP ze dne 2.2.2016, stížnost č. 22947/13

Ahmet Yildirim proti Turecku, rozsudek Senátu ESLP ze dne 2.2.2016, stížnost č. 3111/10

Bozhkov proti Bulharsku, rozsudek Senátu ESLP ze dne 19.4.2011, stížnost č. 3316/04

Von Hannover proti Německu, rozsudek Senátu ESLP ze dne 24.6.2004, stížnost č. 59320/00

Ostatní

Analysis of statistics 2016. [online]. st. 5 [cit. 31.03.2017]. Dostupné z: http://www.echr.coe.int/Documents/Stats_analysis_2016_ENG.pdf

Centre Virtuel de la Connaissance sur l'Europe. [online]. *The origins of the Council of Europe*. Luxemburg. [cit. 26.1.2016]. Dostupný z: <http://www.cvce.eu/en/education/unit-content/-/unit/026961fe-0d57-4314-a40a-a4ac066a1801/13839cdf-3e7e-4985-995f-2b6d9b534633>

The ECHR in 50 questions. [online]. st. 6 [cit. 29.03.2017]. Dostupné z: http://www.echr.coe.int/Documents/50Questions_ENG.pdf

The ECHR in facts and figures. [online]. st. 9 [cit. 28.03.2017]. Dostupné z: http://www.echr.coe.int/Documents/Facts_Figures_2016_ENG.pdf

Declaration of the Rights and Duties of Journalists [online]. [cit. 25.03.2017]. Dostupné z: <https://accountablejournalism.org/ethics-codes/International-Declaration>

Švýcarský Trestní zákoník [online]. stav k 1.1.2014 [cit. 11.05.2017] Dostupné z: <https://www.beck-online.cz/bo/document-view.seam?documentId=nnptembrgrpxe4brge>